

XXXI. ÉVFOLYAM. NO. 13. SZÁM.

CLEVELAND, OHIO, 1923. MARCHIUS 30.

VASARNAP

SZABADSÁG MAGAZINE SECTION

VASÁRNAP

A "SZABADSÁG" SZÉPIRODALMI
MELLÉKLETE.

SUNDAY MAGAZINE

of the oldest established and largest Hungarian
Paper in the United States.

Editor COL. ANDREW CSERNA, szerkesztő.

Edited and Published at Szerkesztőség
és kiadóhivatal
700-710 HURON ROAD, CLEVELAND, OHIO.

XXXI. VOL. MARCIUS 30, 1923. NO. 13.

VANNAK

emberek, akik bizonyos ismeretekre szert tesznek, de ezeket az ismereteket nem tudják megemészteni. Mindenhez hozzászólnak, de semmihez sem értenek. Nem tudnak világosan gondolkodni, s ennél fogva gondolataikat nem tudják világosan kifejezni. Persze azt a látzatot szeretik kelteni, mintha csak ugyan káptalan lenne a fejük, s amikor a szájuk jár, el akarják hitetni embertársaikkal, hogy az eszük is jár, ami azonban a legkritikább esetben történik.

EZEK a minden lében kanál lelkek azért viszásak és kínosak, mert egyáltalában nem lehet komolyan venni őket, viszont nem lehet napirendre térni felettük, mert ők maguk gondoskodnak arról, hogy észrevétesse nek. Jaj annak, aki nem akarja őket észrevenni. Arra aztán ráöntik a malicia minden látását s ennél fogva nagyon nehéz megszabadulni tőlük. Taktikai szempontból az a leghelyesebb, ha könnyen viseltetünk irántuk s mégis azt a benyomást keltjük, mintha badarságaik iránt érdeklődést tanúsítanánk.

FILÓZÓFIARÓL beszélés? Oh, ehhez is ért. Irodalomról? Hogyne volna abban otthonos. Képzőművészetekről? Nincs az a képzőművészeti szakértő, aki annyit tudna, mint ők. Szobrászatról? Rodin tanulhat tőlük vagy Meunier. Zenéről? Istenem, ha Debussy élne, hálából kezdet szoritana velük, mert annyi megértéssel és tudással tudnak a zenéhez hozzászólni. Nincs az az ága a tudománynak vagy művészetnek, amelyben ők ne volnának otthonosak, viszont az igazság az, hogy nincs az a kérdés, amelyben valóban otthonosak lennének.

A FOGALMAKAL nincsenek tisztában, amelyeket használnak. Nem tudják művészeti kérdésekben, hogy mi az átélés lélektana, s mégis nagyképpen hozzászólnak művészeti kérdésekhez. Bizonyos fogalmakról hallottak s erre ezeket a fogalmakat úgy használják, mintha a vérükbe mentek volna, pedig szegény vérük tiltakozik az ilyen fogalmak használatát ellen. Ők az intellektus hű hősei, s habár azt hangoztatják, hogy minden hiúságon túl vannak, a tényállás az, hogy a hiúságok életük, cselekedetük, szavuk, írásuk, világnézetük irányítója.

SEMMIT sem tudnak igazán komolyan venni, mert semmivel sem foglalkoznak valóban komolyan, ellenben elvárják azt, hogy őket mindenki komolyan vegye. Miután senkivel szemben sem tudnak őszinték lenni, tehát azzal a feladattal sem birkóznak, amely nek az a lényege, hogy saját magukkal szemben legyenek őszinték. Tényleg elhiszik, hogy tudnak valamit s amikor valaki megállapítja róluk, hogy tudatlanok, akkor persze az illőre haragusznak.

HUSVÉTI EGYVELEG

POINCARÉ DALA.

A németnek Ruhrizálok, Ruhrizálok, de Ruhrizálok,
Bonar Lawnak fittyet hányok, de fittyet hányok,
hányok.

Ajajajaj a betyár! Egyre jobban szabotál,
Csalfa német nem adja le a szenet, —
Ennek nem jó vége lesz,
A presztizsem oda lesz, —
Hogyha már el nem veszett...!

LORD CECIL DALA.

Hármat tojott a fürjecske, fü-fü-fürjecske,
Jó volna egy fejős kecake, re-re-reketye,
Uncle Sam ne álljon
Egyedül magába,
Uncle Sam álljon be
A kutya ligába —
Lapadó zsebünknek
Kevés a dénárja, —
Uncle Sam vár már a
Nemzetek Ligája...!

MACDONALD DALA.

A Buckingham palotában, ott is voltam én
Nagy urakkal paroláztam, vacsoráztam én,
A királlyal vacsoráztunk,
Reggelig elkvaterkáztunk,
Büszke hát a munkáspárti tekintetes ur!

HAFIZ.

HERÉI a gondolkodásnak, holott a gondolkodás hőseinek akarnak látszani. S az egészben az a legszomorubb, hogy ezért sokan vannak, akik bedülnék nekik, s tényleg elhiszik nekik, hogy közük van a világos, tiszta, határozott gondolkodáshoz. Ez is az élet tragédiája.

Tavasz közeledtével

megelőnkül, megelevenedik az élet szerete Amerikában. Megindulnak a nyári sportok az egész vonalon. A gyerekek, az ifjak, amint csak tehetik, sietnek ki az Isten szabad ege alá. Megindul a base ball, megindul a labdarugás, megindul sok másféle egészséges szórakoztató, test és léleklejlesztő gyakorlat.

ILYENKOR tavasszal különösen meg-látszik az, mennyire egészséges az a nevelési rendszer, amely, mint az amerikai, súlyt, nagyon nagy súlyt helyez arra, hogy a test hajlékonyságának, ruganyosságának kifejlesztésével egészséges, életerős nemzedéket neveljen.

Az amerikai nevelés tisztában van azzal, hogy az exact tudományok, a könyvtudományok nélkülözhetetlenek a nevelésben. De egyben azzal is tisztában van, hogy az ilyenképpen megszerzett tudásnak gyakorlati érvényesítése küzdelemmel jár, amely küzdelem pedig sikeresen csakis egészséges testtel és az egészséges test hatásaképpen friss szellemmel vívható meg.

A SZABAD ég alatti sportok, játékok nemcsak a testi erőket fejlesztik ki, hanem a jellemet is. Felvértezik az embert az életküzdelemhez, azonban úgy, hogy az ember ne csak a testi erejét használja fel, hanem a jellemerejét is, hogy egyenesen, őszinte, jellemes legyen a küzdelemben.

Az amerikai közép és felső iskolák hirneve egyre jobban terjed. Tanítanak, alaposan tanítanak ezekben az iskolákban. Azonban nemcsak tanítanak, hanem nevelnek is. És talán

ebben van a legnagyobb különbség ez iskolák és az általunk oly jól ismert európai rendszerű közép és felső iskolák között.

AZ európai közép és felső iskolákban mint azt nagyon jól tudjuk, a tanár ur valami elérhetetlen nagyhatalom volt. Komor méltósággal ült a katedróján és szinte szolgai alázatosságot követelt meg a tanítványaitól.

Az amerikai tanár nem ül a pulpituson, a katedrát nem tekinti fenéges püdesztálnak, hanem embernek tekinti magát a tanítványaival szemben is és aként viselkedik. Azt követeli meg, hogy tanítványai benne az embert, a tudást tiszteljék, ne pedig a katedrát.

MI, akik annak idején keresztülettük magunkat az európai közép és felső iskolák csokoládéhegyén, nagyon jól tudjuk azt, hogy az európai diák nem szereti a tanárait, hanem fél tőlük, rettegi és ennek alapján bizony igen sokszor gyűlöli őket. Amerikában nem így van a dolog. Itt nem a ritkaságok közé tartozik az, ha a tanulók szeretik a tanárukat, hanem ez az általános tünet és nagy kivétel az, ha félnek tőle, avagy, ha gyűlölik.

A sportokat kifejlesztő és felhasználó amerikai iskolarendszer praktikus embereket nevel, nyitottszerű embereket, akik fogékonyak a reális életnyilvánulásokkal szemben, azonban ugyanakkor az abstract dolgok iránt sem veszítik el az érzéküket.

KÖZELEDIK a tavasz. Megindulnak a sportok. A terek, a mezők viszhangzanak a játékos fiatalok jókedvű lármajától.

És Amerika joggal nézi büszkén ezeket a fiatalokat, akik jókedvűen játszanak a szabad ég alatt. Amily biztonssággal kezelik a baseballütőt, rugják a labdát, ugyanolyan biztonssággal fogják majd megállani helyüket akkor, ha a komoly életküzdelemre következik el a pillanat.

Hogy

Robert O'Connor is csak hat fennmaradt gépirásból

egészen más s...
billentésre van...
gépén.

A kérdés ért...
lyen alkalommal...
alkalmat, hogy...
irodának egyik...
O'Connor legutó...
között be a közor...

O'Connor kü...
dött s közben meg...
lag hivatalnok...
deklódés, például...
hetséges, hanem...
elmult tíz év fok...
ki zongorárákért...
értékű zongorát...
tartotta el magát...
gépelel kereset...

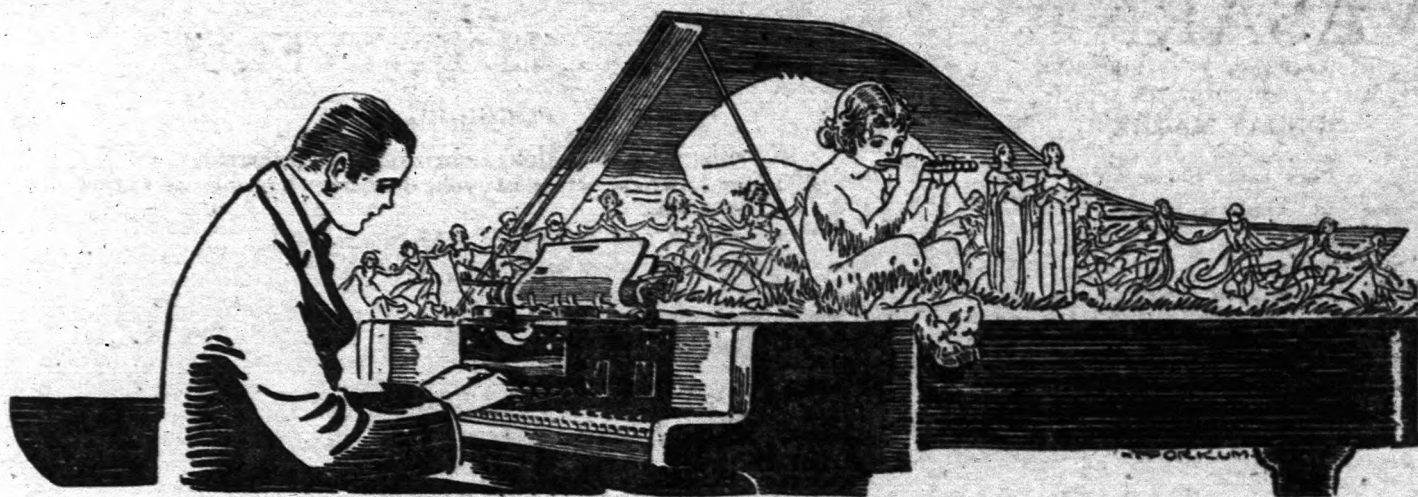
Szerinte a ge...
pelők, vagy által...
legrosszabbul fel...
Általában öt, vag...
milyen kurzuson...
merő ösökevényer...
zal a gondolat...
hogy el tudják v...
idejét már mag...
az, hogy oly sok...
aki végrehajtja...
képessége a köz...
megjavítsa magá...

Valóságban...
letti élet többi en...
a legműveltebbne...
A gépiró fontos...
a munkaadója sz...
gását." A tanul...
lehetőségeit azon...
használják ki, me...
a gyakorlat és a...
el magukat.

O'Connor sz...
annak, hogy vala...
elég időt arra is...
zen magának...
az ambíciója, ho...
De csak elemi is...
szülei, minden...
véseinek áran...
a bizonyos hat...
egy ügyvéd irod...
tanulást. Egy...
ról s ezalatt meg...
irodai munkákna...
jó hivatalnoktól...

Azután rész...
hozzákezdett ig...
nehezen ment a...
után, ha fárdu...
gyakorlatozott...
az irógépet és...
itélheti meg, ho...
órai irógépelés...
az újakat hol...
lázásokban. O...
napi munkája...
lett. De csak...

Hogyan nevelhet az írógép zongoraművészt?

Robert O'Connor története, aki mint gépiró tartja fenn magát és mint zongoraművész arat sikereket. — Ő is csak hat hónapos kurzust végzett, de nem hagyta abba tanulmányait. — Minden szabadidejét és minden fennmaradó centjét tehetségének fejlesztésére fordította. — A háboru alatt Párisba került, ahol szintén gépirásból élt s ahol megismerkedett Moszkovszkival, későbbi mesterével. — Hogyan jutott el első koncertjéig s hogyan tette zongoraművészete tökéletes hivatalnokká és gépiróvá?

KÉRDÉS A KÉRDÉST, természetesen, nem úgy kell érteni, hogy az írógépén folytatott újgyakorlatok hogyan adhatnak az embernek zongoratechnikát. Mert, bár a zongora és írógép hasonlítanak annyiban, hogy billentyűik vannak, de a billentyűk elhelyezése egészen más s emellett tökéletesen más fajtájú billentésre van szükség zongorán, mint az írógépén.

A kérdés értelmét az világítja meg, hogy milyen alkalommal vetjük fel. Kérdésünkre az adott alkalmat, hogy egy kiváló gépiró, New York irodáinak egyik közkedvelt hivatalnok, Robert O'Connor legutóbb, mint zongoraművész mutatkozott be a közönség előtt és nagy sikerrel.

O'Connor különböző irodákban hivataloskodott s közben meggyőződött arról, hogy a mai általában hivatalnok számára bizonyos más fajtájú érdeklődés, például zenei érdeklődés, nem csak lehetséges, hanem feltétlenül szükséges. Ő maga az elmúlt tíz év folyamán több ezer dollárt fizetett ki zongoraórákért drága zongoratanároknak, nagy értékű zongorát vásárolt magának, teljesen maga tartotta el magát, de közben minden centjét írógépeléssel kereste.

Szerinte a gépirók, férfiak és nők, csak gépelők, vagy általános irodai munkákat végzők a legrosszabbul felszerelt üzletemberek manapság. Általában öt, vagy hat hónapot töltenek el valamilyen kurzuson, amely foglalkozásuknak csupán merő csökevényeit tanítja meg nekik. Azután az azal a gondolatlalt lépnek be valamelyik irodába, hogy el tudják végezni dolgukat s hogy a tanulás idejét már maguk mögött hagyták. Ezért van az, hogy oly sok gépiró pusztán géppé süllyed, aki végrehajtja főnökének parancsait, de nincs képessége a kezdeményezésre, vagy arra, hogy megjavítsa magát.

Valóságban pedig, mondja O'Connor, az üzleti élet többi emberei felett a gépirónak kellene a legműveltebbnek, a legjobban képzettnek lennie. A gépiró fontos hivatást tölt be ugy maga, mint a munkaadója számára. Ő "látja a kerékek mozgását." A tanuláshoz és az önjavításnak ez óriási lehetőségeit azonban a gépirók egyáltalán nem használják ki, mert sohasem kísérelték meg, hogy a gyakorlat és a műveltség illő háttérével lássák el magukat.

O'Connor szerint az ő karrierje bizonyítéka annak, hogy valaki lehet gépiró s amellett találhat elég időt arra is, hogy magasabb kulturát szerezzen magának. Tízennégy éves korában az volt az ambíciója, hogy koncert zongoristává legyen. De csak elemi iskolai képzettséget adhattak neki szülei, minden egyebet a saját erejének és törekvéseinek árán kellett elérnie. Ő is elvégezte azt a bizonyos hat hónapos kurzust s ő is belépett egy ügyvéd irodájába. De ő nem hagyta abba a tanulást. Egy évig teljesen lemondott a zongoráról s ezalatt megtanulta a gépirásnak és a többi irodai munkáknak minden fajtát, amit csak egy jó hivatalnoktól megkivánhatnak.

Azután részletfizetésre vett egy zongorát és hozzákezdett igazi munkájához. Eleinte nagyon nehezen ment a dolog. Egész napi irodai munka után, ha fáradtan hazatért, még négy, öt órát gyakorlatozott egy húzamban. Csak, aki ismeri az írógépet és a zongorát, mind a kettőt, csak az ítélheti meg, hogy micsoda energiát jelent több órai írógépelés után még újból halálra fárasztani az ujjakat holmi unalmas gyakorlatokban és skálázásokban. O'Connor gyakran oly fáradt volt napi munkája után, hogy elaludt a zongora mellett. De csakhamar hozzászokott ehhez az erő-

megfeszítéshez is. Zene és játékszerete tulsgitette minden nehézséget. Első sorban, természetesen gépirói munkáját kellett figyelembe vennie, mert hiszen abból élt. Igazi célja azonban a zene volt s így állást igyekezett szerezni, amely a legtöbb szabad időt biztosította számára.

Az ideális állás után való kutatásában O'Connor számos new yorki irodán dolgozott, és a munkaadók mindenféle fajtájával találkozott. S minden esetben azt találta, hogy a munkaadók a legelőkelőbb érdeklődést tanúsították zenei tanulmányai iránt. Egy alkalommal csaknem egy esztendeig rendkívül szigorú és kicsinyes főnök alatt dolgozott, de még az sem panaszkodott s az sem mondta, hogy miért adja ereje javát zongorának, amelyet ahelyett neki kellett volna adnia. Azokon a napokon, amikor óráit vette, minden egyes hivatalnok társa segítségére volt, hogy már egy fél órával a rendes munkaidő letelte előtt, fél hatkor távozhassék. A főnök tudta ezt, de sohasem tiltakozott ellene.

Még a háboru alatt is fenntartotta életének ezt a kettősségét. Mint a Y. M. C. A. titkára került Franciaországba. Gépirói munkát végzett Párisban is, amely minden idejét lekötötte reggel 8 órától este 7 óráig. S azután nem vetette bele magát Páris éjjeli életébe, amit oly nehéz meg nem tenni annak, aki először kerül bele szines, csodálatos forgatagába. Munkája után hazatért s egy régi, rozoga zongorán gyakorlatozott. A zongora már annyira megrokkant, hogy egy kézzel tartania kellett a klaviatúrát, míg a másikkal harpegiókat játszott rajta. Emellett más kellemetlen körülmények is játszottak közre akkori életében. A szomszédos lakásban a Comedie Francaise egyik művésznője lakott. Játéka zavarta a színésznőt új szerepek betanulásában. A

színésznő erőlyesen és némi joggal tiltakozott s dühében öklével a falat verte. Ha a mi kitaró játékosunk este 11 óra után is folytatta játékát, úgy rendőrt hívott. Nem egy este rendőr jelent meg az aytájában és figyelmeztette, hogy itt volna az ideje a játék abbahagyásának.

Egy este azután egy barátja elvitte Mrs. Ferris Thomsonnak, egy amerikai mérnök gazdag özvegyének szalonjába. O'Connor ott játszott Mrs. Thomsonnak és több barátjának, közöttük Moszkovszkinak, a világhírű zeneszerzőnek és zongoraművésznek. Moszkovszki érdeklődni kezdett a fiatalember iránt s felajánlotta neki, hogy tanítani fogja. Moszkovszki ekkor még nem tisztán művészi érdeklődésből tette ezt az ajánlatot, hanem abból a tisztán emberi szempontból, hogy segítségére legyen egy fiatalembernek, aki ekkora erővel gázol át az élet minden nehézségén.

Igy 1918-ban és még 1919-ben is O'Connor Párisban Moszkovszkinál tanult. Nappal irodai munkáját végezte, este rohant mesteréhez, onnan haza ismét a zongora mellé. De a háborus munka befejezésével el kellett hagynia Páris, bár szívesebben maradt volna ott, hogy mestere közelében lehessen. Visszatért New Yorkba s ott ismét a régi erővel vetődött fel előtte a probléma, hogyan találjon olyan állást, amely a legtöbb szabadidőt engedje meg zenei tanulmányai számára. Ezúttal a véletlen sietett segítségére és egészen különös szerencsében volt része. A new yorki Bar Association egyik tisztviselője értesült O'Connor problémájáról és törekvéseiről s felajánlotta neki segítségét. Végül is ebben a hivatalban sikerült állást szerezni számára. Éjjeli munka ez, este fél nyolctól csaknem éjfélig tart. O'Connor egy csoport gépiró élén áll, akik a könyvtárban a ügyvédek rendelkezésére állanak jegyzeteik, leveleik, pörirataik elkészítésében. Ez természetesen ideális állás olyan embernek, aki napja nagy részét így igazi hivatása érdekében érvényesítheti.

O'Connor ezután rohamos előhaladást tett Nemesak, hogy számos külön órát szentelhetett gyakorlatozásnak, de emellett még néhány tanítványt is vállaltatott. Néhány hét előtt végre koncertet is adott, először mint szólóista New Yorkban. A koncertnek igen nagy sikere volt s a vezető lapok is elismerően emlékeztek meg arról a fiatal, nagy energiájú és tehetségű s további sikereket és eredményeket ígérő zongoraművésztől. O'Connor pedig tudatára ébredt annak, hogy végre ott áll rég óta vágyott karrierjének küszöbén s hogy minden jelen és jövő sikerét csakis a gépirásnak köszönheti.

De amint ő mondja, mindennek a megfordítottja is igaz. Ma már ő végtelenül jobb gépiró és hivatalnok, amiért idejének feleslegét érzéseinek elmélyítésére, elméjének kiművelésére és tehetségeinek kifejtésére használta fel. S egészen bizonyos, hogy mások is így gondolkoznak, mert koncertjének megtartása óta a Bar Associationban nem egy ügyvéddel találkozott, aki állást kínál fel neki irodájában, hogy így még fennmaradó idejében jogi ismereteket is sajátíthasson el. Ezek azt gondolják, hogy az az ember, aki a rendes irodai rutin munkája után talál időt arra, hogy Brahms, Chopin, Scarlatti és Liszt műveit tanulmányozza, az értékes munkatársnak lesz akármilyen feladatra is kerüljön a sor.

Természetesen ostobaság volna zenét előírni minden gépiró, vagy hivatalnok számára, aki fejleszteni kívánja értelmét és képességeit. Mert tévedés volna azt hinni, hogy az emberek olyan egyoldalúak, mint amilyenekké a mai élet teszi őket. Valamikor a legegyszerűbb kézműves is rendes munkája mellett művészetekkel is foglalkozott.

(Folyt. a 10-ik oldalon)

A SZERELLEM

Irta: LAKATOS LÁSZLÓ

(Olga és dr. Szemper Adám lakásán. Olga szűz, Szemper a színház orvosa. Most nincs otthon. Olga egyedül van. Jelentik neki a grófot, nem akarja fogadni. De az jön, betör erőszakkal is.)

A gróf (huzsonhat éves, elegáns, határozott): Jó napot, Olga.

Olga: Nem! Nem szabad! Megtiltottam... és hogyan merészel. Nem akarom. És egyáltalán; hát megőrült! Mit gondolsz, ha a doktor Isten őrizze...

Gróf: A doktor már egy negyedórja elment hazulról. És ebéd utáni kettő előtt nem jön haza.

Olga: Hogyan...?

Gróf: Kérem, ne gondolkozzék azon, hogy honnan tudom. Inkább megmondom. Szoktam átlátni a házuk előtt. (Pici szünet.) Leskelődni szégyen, de az én helyzetemben kötelesség. Ugyis kötelesség. (Pici szünet.) Megengedi? (Leül.)

Olga: De az Isten áldja meg. Elvesszette az eszét. Legalább én rá legyek tekintettel, én rá, egy nőre, akit szeret...

Gróf: Bocsanat. Nem szeretem magát.

Olga: Tessék.

Gróf: A művésznő elhagyott engem. Van egy kis életfilozófiám: csak azokat a hölgyeket szeretem, akik nem hagynak el. Bocsanat. (Pici szünet.) Őt már nem szeretem.

Olga: Ez nagyon rendjén van. Így akarom. Ne szeressen! (Pici szünet.) De valamikor.

Gróf: Hiszen tudja: örültem. De ma már nem fáj hál! Istennek. Nem szabad. (Szünet.) Ön persze szereti az orvos urat! Bocsanat... Ne is tessék felelni. Nem tartozik rá. (Szünet.) Bizonyára szereti. Ha elkövette érte azt a hibát, hogy elhagyott, engem. Mert hiba volt, Olga.

Olga (mintegy magának): Hiba volt!... (Hirtelen fölébred.) Mit akar tőlem! Azonnal menjen! Mi értelme van ennek, hogy eljött. Azt hiszi, feldul vele... Mit akar! Engem! Téved. Nem lehet. És többé már sosem. Akivel én végeztem, azsal örökre végeztem. Miért jött el? Hogyan merészelt!

Gróf (föláll): El kellett jönnöm. Levelet küldtem magának az öltözőbe.

Olga: Nem igaz. Nem küldött. Nem kaptam meg. Nem érdekelt. El sem olvastam. (Szemével megkeresi a levelet.)

Gróf: A levelet eldugták maga előtt...

Olga: Nem igaz.

Gróf: Levelet ellop... bocsanat: elidegeníteni — férfiatlan. De érthető.

Olga: Nem igaz! Nincs is rá oka!

Gróf: Mindig van rá okuk. Mindig van rá okunk — nekünk férfiaknak. Még akkor is van rá okunk, ha semmi okunk sincs rá.

Olga: Ő nem dugta el a levelet. A doktor sokkal különb férfi.

Gróf: A doktor a legkülönb férfi a világon. Ha nem az volna — bizelgek magamnak vele — nem hagyott volna el engem az ő kedvéért. De azért ő mégis eldugta a leveleket, mert ha nem dugta volna el, maga elolvasta volna.

Olga: Vakmerő.

Gróf: Feltétlenül elolvastam az én leveleimet. Még mindig. Ezt tudom.

Olga: Tulsokra tartja magát. Azt hiszi, hogy még mindig.

De hát érte meg: nem igaz! Nem igaz!

Gróf: Hogy igaz-e vagy sem, mindjárt ki fog derülni. Ki fog derülni, hogy: "még mindig," vagy pedig az, hogy: "soha többé." Én, bocsanat, jobb szeretném, ha úgy volna, hogy: "soha többé." Mindannyiunk érdekében ugy szeretném, hogy: "soha többé!"

Olga: Mindannyiunk érdekében? Mi ez! Nem érdekel.

Beszéljen kérem világosan!

Gróf: Azonnal meg fog érteni. Ha Ön elolvasta volna a levelet, okvetlenül felelt is volna. Ezt hallalos biztonsággal tudom.

Olga: Semmit nem tud.

Gróf: Arra a levélre okvetlenül felelt volna.

Mert az a levél, az nagyon világosan beszélt. Megirtam benne, hogy... (Elhallgat.)

Olga: Megirta, hogy!... Miért nem folytatja? (Szünet.) Miért nem folytatja? (Szünet. Hirtelen gyanúval): A! Csak nem!

Vagy mégis! (Egészen önfeladten): Nem! Az nem lehet! Nem, ugy-e nem! Hát beszéljen! Szóljon egy szót!... A! (Hirtelen kézbe kapja a levelet.)

Gróf (kissé oszálkozva): Hát mégis! Megkapta és...

Olga: Eldugták előlem ma reggelig. Nem lett volna szabad. Mondja el, mi van bennel! (Felszökik a borítékot.) Nem tudom elolvasni. Hát nem látja, hogyan rosszat a kezem... (Csakugyan így is van. A keze reszket.)

Szágyelem magam és... nem tudom elolvasni... nem tudom...

Gróf: Én pedig... Nyugodjék meg kérem Olga, hiszen maga okos nő. (Karomfogva leülteti.) Maga nagyon okos. És ne feledje el: maga hagyott el engem, nem én magat.

A többi, amit én tettem, csak következménye és nagyon természetes. Igazán nem lehet félreérteni. Maga nem haragudhat rám ezért. (Szünet.) Én nagyon kérem, ne kívánja, hogy most előszóval jelentsem be. Az életfilozófiám: kíméljük egymást.

(Nagy szünet.) Inkább olvassa el kérem... Olvassa el... (Szünet.)

Olga (tompán, lecsúszva a szőnyegre ejti a levelet, amit még a borítékából sem vett ki): Már nem kell olvasnom... Hát mégis... Megtettem... Tudta megtenni... Volt szíve... Eljegyezte. Örült! Eljegyezte!

Gróf (összevágja a sarkát, fészeken): Bányai Izabella kisasszonyt. A jövő héten esküszünk dispenciával.

Olga: Lehetetlen! Ez örültem! Ha még grófkisasszony volna, vagy hercegnő, vagy gazdag zsidó lány.

Gróf: Kérem!

Olga: De feleségül veszi... őt... egy színésznőt... egy színésznőt, aki...

Gróf: Kérem! Bányai kisasszony nekem menyasszony! Megtiltom, hogy...

Olga (felpattan): Mit tilt meg! Nekem! Hogy én ne mondhasam az Izáról, hogy ő is színésznő, mint én vagyok. Mint én!... Ha még legalább olyan lenne... (Szünet. Sirva fakad.) Bocsanat meg. Nem akartam bántani, nem akarom! Bántani azt, akit te szeretsz! Nem lehet. Nem is tudom!

De mit tettél! Örült. Hiszen

tönkreteszed magadat! Elpusztított! Gondold meg, elveszel egy... (Hirtelen.) Nem, nem! Ne félj! Egy rossz szót sem. Hiszen az is csak, neked fájna. De szegénykedem te, elveszett gyerek, megkérdezlek, hogyan tehetted, amikor...

Gróf: Amikor...

Olga: Engem szeretsz! Még mindig! Szeretsz! Szeretsz! vagy nem tudod! Szeretsz!

Gróf: Én csak egyet tudok

Gróf: Kérem!

Olga: Azt a... azt a... kisasszonyt. Az eszedbe, az az örült, az a gonosz, az a pokoli gondolat. (Nagyon kis szünet.) Ostoba vagy! Azt hiszed, engem büntetsz. Pedig magadat. Hiszen szeretsz. Mondom: értsd meg: engem szeretsz. Nem tudod tagadni. Vagy mered mondani, hogy nem szeretsz már engem, az Olgát, a te kis... (Fülebe sug valamit.)

Emlékszel, így hívtál mindig. A te kis... (Ujra sug.) Emlékszel!

Gróf: Semmire sem emlékszem. Csak arra, hogy te... hogy ön szereti a doktor urat. Nagyon. Miatta végzett velem. Örök-re. (Szünet.) Na és még mindig úgy mondja, hogy akivel maga végzett, azsal örökre végzett! (Hosszú szünet. Megragadja a nő kezét.) Szeretsz! Most én kérdezek: szeretsz!

Olga: Még kérdés? Hogy miért? Magam sem tudom. De szeretlek, mert te vagy — te. A férfi, akibe beleütöttem és akin nem tudok túlmenni. Szeretek, mert te vagy az, akit szeretlek.

Gróf: Szeretsz! Így! Ennyire!

Olga: Csacsi. Még jobban! Még sokkal jobban!

Gróf: Hát akkor! Hogyan tehetted azt!

Olga: Ne kérdezz! Örült vagyok, magam sem tudom és félttem, hogy te hagysz ott. Kirugsz, eldobsz magadtól. Így szoktad mindig. Félttem, hogy neveltséges leszek. Nem birtam volna el...

Gróf: Hát ezért tetted! Ettől féltél! Te szegény!

Olga: Ettől! Hát vártál volna, még csak pár héttig... Hiszen tudhattad volna, hogy ennek vége lesz. Örültség a doktor és én... a tiszta lehetlenség...

Gróf: Ha örültség, akkor... itt tudnád hagyni!

Olga: És te az Izát! (Szünet.)

Gróf: En az Izát!... Már eljegyeztem! A menyasszonyom!

Olga: "A menyasszonyom." Hát ez minden válasz. Ezért jöttél, hogy ezt megmond! Gazember! Eljöttél, hogy megüss, felvérezél, megörjits... Hát én most azért se! Pedig fáj, nem tagadom, gyakran nagyon fájt vele együtt, a doktorral, éjszaka egy szobában és az ő oldalán rád gondolni gazember! Megesalni gondolatban egy olyan jó és szent embert, mint ő. És ha sirtam és sóhajtottam és megkérdezte, hogy miért, hát akkor azt feleltem, hogy mert őt szeretem tulságosan és nagyon és meri tudom, hogy nem érdemlem őt. Tudod, mi ez! Belehadzni a sirásunkba, meghamisítani a könnyeinket... Ez! Ez... ne kérdezd. Majd meg fogod ismerni te is! És akkor...

Gróf: Sirtál miattam!

Olga: Nem érdemled, kuty! Mert mégis ő a jó, ő a szent, az igazi... És... és... őt szeretem... őt... a doktort... (A gróf nyakába borul. Csókolja.) Őt szeretem. Őt.

(Csókolja.) A doktort! (Hosszú, nagy szünet.)

Olga: A gróf. Szemper, egy pillanatra Julis.

Julis (középről jön. Jédt, szinte vacog): Nagyságos asszony... Méltóságos ur... Itt van... A... a... doktor ur...

Olga: Adám!

Gróf: Ne félj!

Szemper (a középső ajtóban megjelenik Julis háta mögött. Félrelőki a eselédet.) Takarodjék!

Julis (hátrátáncol az ajtó mögé.)

Szemper (Bevágja az ajtót.)

Julis (Nincs többé a szobában.)

(Szünet.)

Gróf (Sziper elé lép.) Doktor ur! Még életemben nem hazudtam! Ne kívánja tőlem, hogy most megtegyem. Ön tudja, miről van szó.

Szemper: Tudom. (Hosszú szünet.) Nem hazudik. Ez a legkönnyebb. Nem hazudni. Odaállni egy ember elé és azt mondani neki: véged van, meghaltál, kivégezték, berondítottalak. Ez... ez nem hazugság, ez uri bravur, ez gaviellermunka, megölni valakit, kitépni a szívet... (Szívéhez kap.) A szívet. (Megrogy, megfogja magát egy karosszéktámlában, azután berog egy karosszékre.)

Olga (hozzárohán): Szent Isten! Adám! Ne hidd! Nem igaz!

Szemper: Te persze hazudnál most is! Nőstény te! (Feltápáskodik, a grófhoz.) És Ön! Levelet küldött urfi, a házam körül állokkodott! Nem hazudott! Nem hazudott! De kikémlt; rám lesett, a küszöböt szaglászta, mint egy kutya...

Gróf: Kérem, mérsékelje magát. Legyen férfi!

Szemper: Férfi! (Nagy, keserű kacagás.) Férfi! Én sem tudok hazudni! Tudja, mi szeretnék most lenni, gróf ur! Az inasod, aki borotválkozás közben elvágja a nyakát, a szakácsod, aki mérget főz az ételbe... Gazember szeretnék lenni... Orgyilkos... Vesszett kutya szeretnék lenni, aki beleharap a torkába... Annak szabad, a kutyának... (Egy lépést tesz előre.)

Olga (ráveti magát): Adám!

Szemper (félrelőki őt): De itt állni, mint "férfi" és megállás az védtelenül...

Gróf: Ön nem védtelen! Van két karja...

Szemper: A két karom! (Keserű kacagással mustrálja.) Az enyém?... Az őné persze víváshoz szokott.

Gróf: Nincs nálam kard, sem tör!

Szemper: Browning! Az sem!

Gróf (önkéntelenül hátsó zsebéhez kap.)

Szemper: No lám. A gróf urnál van! Most is! Minden percben készen. Maguk így szoktak.

Gróf (kiveszi zsebéből, az asztalra dobja): Az öné! Parancsoljon vele!

Olga (felsikolt.)

Szemper (rámereszti szemét a fegyverre, mintha nem hinné azt, ami történt. Lassan, szinte kuszva az asztalhoz megy): Ide dobta! Lovag! Azt hiszi megszegyénített vele. Ide dobta a tulajdon fegyverét. Ide dobta... és... és... én... én... (Göresösen rácsap a Browningra) elfogadom. Elveszem. Ellopom. Férfi! Én! Szerencsétlen gyáva állat vagyok, aljas, akit megrugtak, megesaltak... éhes farkas, hiéna...

(Folyt. a 10-ik oldalon)

API

Egy birkozó... 500,000 dollár... kéért. — Az... különös tekint... rokra. — A C... ta Klub élér... Imre Magyar... bajnoka Cieve... magyar birkoz... a clevelandi... — Magyar n... első mag...

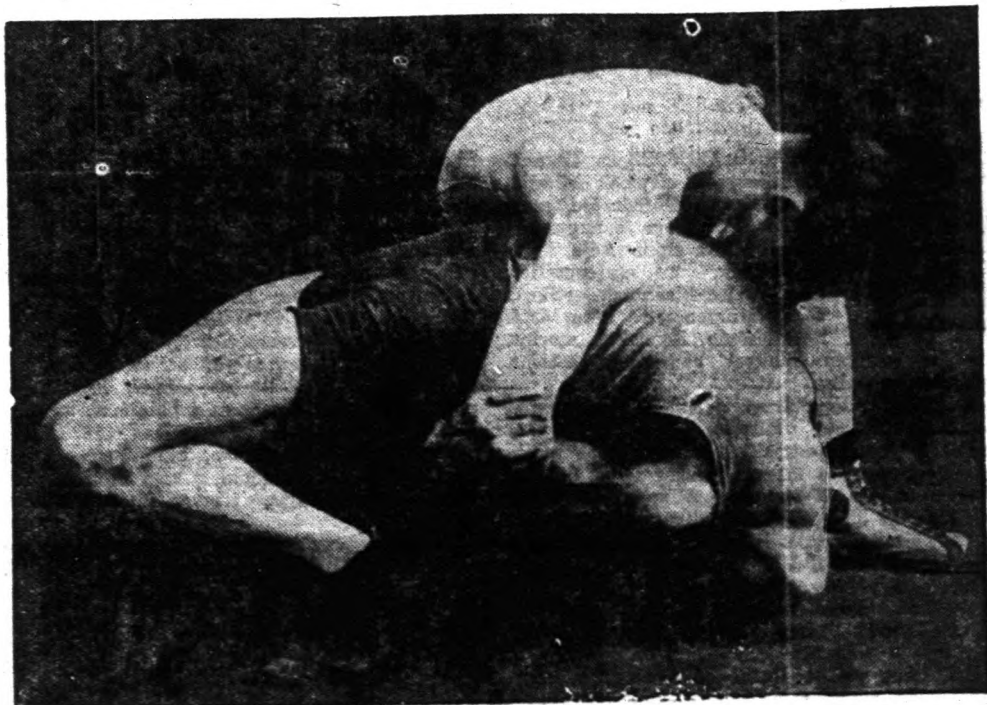
AZ ITTOBI... birkozó... sok érték... látszik, mintha... fele fordulna... telmeiről Berna... Amerika egyik... nosa rántotta... a profi... átal megáll... Ezen ábrában... díjat tűzött... és három... mint MacF... akait jelent... Pestrina fair... A másik... nyilvános... mely betöltö... salváló me... boxoló sport... hogy meg... háromnegy... Ennyi volt... pi díja... Ezen... főbb ideje... hogy a prof... minden ell... felülmúlja... vagy a legma... Ilyen előzm... a nagyközöns... török felé... tulajdoníthat... amatőrök box... végig... Ez az irány... érintette, mert... csak nagyon... Egyesületem...

GELLERT Magyarorszag...

A PROFIK ÉS AZ AMATŐRÖK

Egy birkózó, akinek nincs ellenfele. — 500,000 dollár háromnegyed órai munkáért. — Az amatőr sport fellendülése különös tekintettel az amerikai magyarokra. — A Clevelandi Magyar Athléta Klub élénk működése. — Gellért Imre Magyarország többszörös tornász bajnoka Clevelandban. — A clevelandi magyar birkózó gárda. — Dr. Adamov a clevelandi magyar athléták tréneré. — Magyar női tornász-csapat. — Az első magyar tornász-otthon.

ist. Fehér Osadrta Rudolf. Alu. Kala. ...

AZ UTÓBBI IDŐBEN az amerikai professionalista birkózó és boxoló sportot súlyos erkölcsi esapások érték s ezeknek a következményeképpen úgy látszik, mintha a közönség érdeklődése az amatőrök felé fordulna. A professionalista birkózó sport rejtelméről Bernarr MacFadden, a Physical Culture, Amerika egyik legnagyobb sportlapjának a tulajdonosa ráutottotta le a leplet. Cikkeiben kimutatta, hogy a profi birkózók előre megbeszéltek illetve a bősök által megálapított sorrendben esnek vagy győznek. Ezen állításának a bizonyítékaképpen tízezer dolláros díjat tűzött ki egy a ringen kívüli birkózó, Plestrina és bármely ringbeli birkózó közötti mérkőzésre; de mint MacFadden előre megjósolta, ezideig még nem áradt jelentkező azon egyszerű oknál fogva, mert Plestrina fair birkózó s így ő sem lehet benne a "game"-ben.

A másik nagy szenzációt keltő esemény a New York állambeli s a nyilvános boxolás ellenőrzésére szervezett állami bizottság döntése volt, mely betiltotta Dempsey-nek a világbajnoknak egy világbajnok aspiránsal való mérkőzését, indokul hozva fel, hogy bármily szép és nemes a boxoló sport, de mindamellett nem értékelik annyira, hogy megengedhessék, hogy egy ember, már mint Dempsey háromnegyedórát munkáért 500,000 dollárt kapjasson. Ennyi volt ugyanis a bajnok előre meghatározott fellépési díja.

Ehez határozottan nem kell külön magyarázat. Legfőbb ideje volt már, hogy az illetékes körök is belássák, hogy a profi boxolók díjazása nemesak hogy meghalad minden elképzelhető számítást, de egyben szándékosan felülmúlja a keresetük a legnagyobb szellemi tohetségek, vagy a legmagasabb állásokat betöltő egyének fizetését is.

Ilyen előzmények után igazán nem esodálható, hogy a nagyközönség némileg kiábrándulva, inkább az amatőrök felé fordítja az érdeklődését s ezen előzményeknek tulajdonítható az is, hogy pár héttel ezelőtt a clevelandi amatőrök boxoló versenyét 12,000 főnyi közönség nézte végig.

Ez az irányváltás az amerikai magyar sportot nem érintette, mert a magyar sport úgy itt, mint Európában csak nagyon kevés részt vesz a professionalizmusban.

Egyesületeink mind amatőrök, de a közönség kedvező hangulatát ők is megérik s annak megfelelően sokkal intenzívebb működést fejtenek ki mint ezideig.

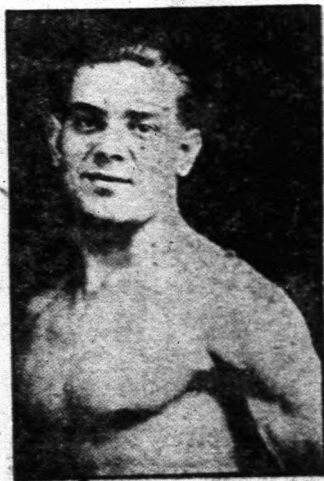
Az amerikai magyar sportegyesületek között kétségtelenül a Clevelandi Magyar Athléta Klub vezet úgy az elért sikerei, mint sokoldalú működése révén is.

A legnagyobb sikereit ezideig a footballsport terén aratta, de mind a mellett athléta s tornászcsapata s a legutóbbi időkben birkózói is nagyon szépen szerepelnek.

Alig két hete, hogy a Clevelandi Magyar Athléta Klub egy nyilvános sportestélyt rendezett, melynek különös jelentőséget kölcsönzött Gellért Imrének, Magyarország többszörös tornász bajnokának, a magyar olimpiai tornászcsapat tagjának a közreműködése. Nyújtó, korlát és buzogánygyakorlatokat mutatott be s kétségtelen, hogy az amerikai magyar közönségnek még ezideig soha sem volt alkalma ilyen elsőrangú amatőr tornászatrakciót látni. Vele együtt szerepeltek az Athléta Klub senior tornászai, kik közül különösen kiűntek Csiky Bertalan, az Athléta Klub éveken keresztül volt tornatanárja és Novotny István.

Ugyanezen az estélyen mutatkozott be a Clevelandi M. Athléta Klub birkózó gárdája is élükön Dr. Adamov Dusánnal, a Klub athlétikai trénerével. Dr. Adamov minden tekintetben áll round sportember. Egyformán megállja a helyét a sport minden ágában, úgy is mint aktív, úgy is mint adminisztráló sportember. Kedvence sportága a birkózás, különösen az utóbbi időkben, de éveken keresztül szerepelt sikeresen, mint athléta és mint footballista. Alig egy pár hónapja van Amerikában s hogy Clevelandba került az csak a Clevelandi Magyar Athléta Klub áldozatkészségét bizonyítja, mely nem riad vissza semminemű költségtől, a mellyel a sportnak használat. Dr. Adamov Magyarországon a Bányai Sportújságnak volt a szerkesztője és a tulajdonosa, sőt ez a lap még ma is a birtokában van s ezenkívül egy esomó athlétikai és birkózó szövetségben töltött be elnöki vagy más egyéb vezető szerepet. Az erdélyi illetve a temesvári birkózó és footballsport felvirágoztatásában rendkívüli érdemeket szerzett s a kezdet után itélve épen olyan sikeres lesz az amerikai működése is.

GELLÉRT IMRE Magyarország tornász bajnoka.

BALAZS JOZSEF a Clevelandi Magyar Athléta Klub birkózója.

Alig hogy átvette tisztségét, hihetetlenül rövid idő, ugyiszoivan egy két nap alatt megszervezte a birkózó gárdát s alig két heti tréning után már képes volt az Athléta Klub estélyén nyole birkózót szerepeltetni. Tanítványain meglátszik a gondosan fegyelmezett iskolázás s bár jórészt teljesen kezdők nagyon szép jövővel bíznak.

A birkózó gárda szervezése után egy újabb feladat várt dr. Adamovra, az Athléta Klub sportprogramja szerint a hölgytornászcsapat megszervezése.

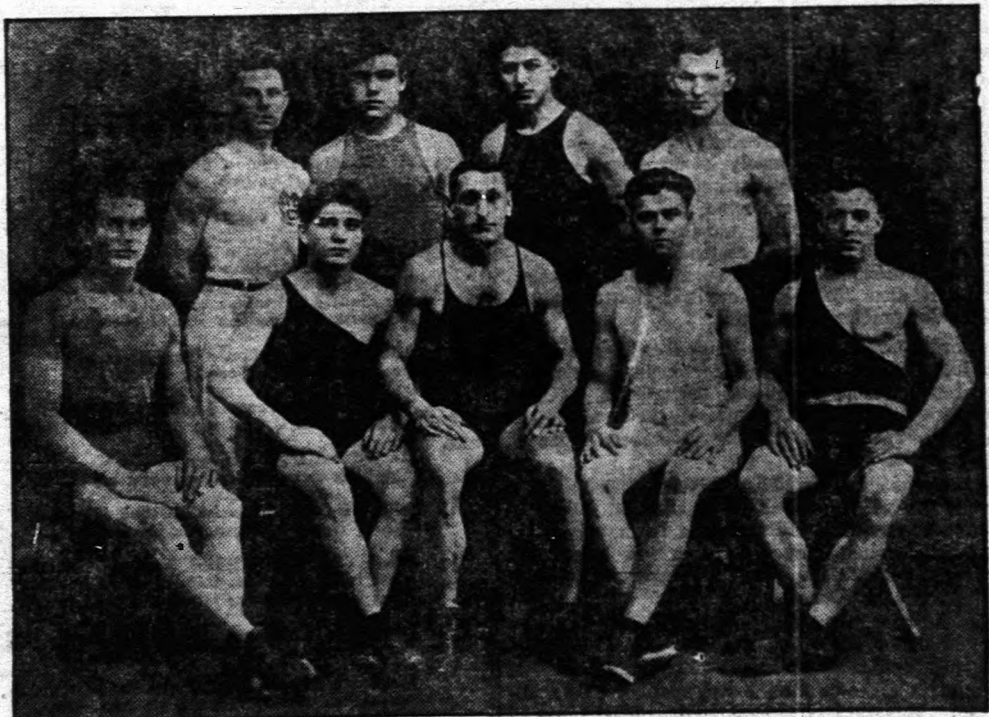
Az Athléta Klubnak már volt régebben is hölgy csapata s Csiky Bertalan vezetése alatt több ízben nagyon szépen sikerült disztornákat rendeztek, de ez a csapat lassankint felbomlott s most teljesen újból kellett kezdeni mindent.

Ma már szervezve van egy 20 főből álló hölgy-csapat s a legközelebbi tornáestélyen a férfi és a hölgytornászok egymással versengve fogják végezni a szabad és a botgyakorlatokat.

Ilyen tevékeny működés mellett nem esodálható, ha a jelenlegi helyisége az egyesületnek szűknek bizonyult s így kezdett lassankint kialakulni előbb egy eszma majd egy mozgalom, egy teljesen modern tornaterem illetve tornászotthon létesítése érdekében.

Hónapokig tartó előzetes munkálkodás után végre elkészültek a tervek s ezeknek az alapján büszkén mondhatja majd a clevelandi magyarság, hogy Clevelandban semmi sem lehetetlen.

(Folyt. a 11-ik oldalon)

A Clevelandi Magyar Athléta Klub birkózó gárdája középen dr. Adamovval.

Hol vannak Hernando Cortez hamvai Szórn

Nagy a titokzatosság Mexico meghódítójának nyugvóhelye körül. — A spanyol klub tagjai Mexico Cityben jelentősen mosolyognak. — Allítólag ott van az általa alapított kórház lépcsőháza alatt a koporsója. — A hamvak mozgalmas története.

Egymillió dol

Mások, szücsök, biz és maguk a tolvajok Yorkban évente, to értéke legalább esz be vesszük a new tőkben és vasutal tolvajok zsákmány az egymillió becs

A szörmetolva alkotják, akik mint árut és tudnak az alatt dolgoznak a gános tolvajok. Ez háromfajta szörmetolvaj típus megszik a keresett szörmet-részükre szücs-műhelyébe, ször kereskedők üzleté való betöréssel, szörmet-szállító truck holdupblásával va értékes szörmet-üzletekből, otthonból való eltüntetésével.

Számos lvárosi vannak képviselői new yorki orgazdának avégett, hogy lopott szörmet ád gozzák és a leggyobb biztonsá eladják.

A szörmetolva tulajrnak minden nek az eszén. Ha az éjjeli ór, hiába burglar alarm szülék, hiába mint óvintézkedés, bet nek ók a szörmet házakba, vagy denüvé, ahol érté szörmetet tartan

Sokkal nagy ügyességet, ször mességet, előrelát gyors elhatározást meersséget köv azonban a szörmet vajlás, amit mag tolvaj alatomos don hajt végre.

A minap egy gaz asszony, aki az clusiv Riverside ven lakik New Yorkban, telefonozott szörmekereskedőj nyárára való hűtö mondotta, hogy a még egyszer akar méit azt odaadja. Abban állapotok a következő hétfő

Pénteken az as rulva bejelenti, ho a helyét. Sajnálja, de a férje jó állás kellett hát kelnök. A nagyságának ne gratulált a szobak vánt neki s megaj nap ebéd után el is

Hétfőn reggel tón. Az urnó új nyit. Egyenruhás kedő cégtől a "na bejelenti a cég em elé hivatta, jól me a cég egyenruháj cég nyugtakönyve "Adjon ám n vonatkozóan". "Természetes hány darabot tets A szobaleány

HERNANDO CORTEZ, a tizenhatodik század elejének világhírűje, Mexico felfedezője, meghódítója, az ősrégi és nagyszerű aztec kultúra elpusztítója, Montezumának, a szerencsétlen utolsó aztec királynak gyilkosa volt. Mindenesetre kétes értékű dicsőség, de sokak szerint,

különösen az olyan spanyol honfitársai szerint, mégis csak dicső leg.

A spanyol honfitársak jelenleg nem valami népszerűek Mexico területén. Jelenleg, amikor az aztekek leszármazottjai, a Yaqui és más indiánok mozognak és a maguk részére teret, de legelsősorban földet követelnek. A spanyolok Mexicóban érzik az idők szelét és hallgatnak. Azonban bizakodnak a jövőben. Hernando Cortez valahol Mexicóban van eltemetve. Hogy hol, azt általánosságban nem tudják. Azonban sokan találgatják. Az egyik amerikai tudósítónak ezeket írja a dolgról:

Hol lehet vajjon Hernando Cortez sírja?

Érdekes, ha ezt a kérdést felvetjük például a mexicói cityi spanyol klubban, különösen azonban a délutáni siesta alkalmával, amikor a sennorok éppen biliárdozni készülnek a fásztó, négy óra hosszan át tartott napi munka után.

A kérdés valóságilag felvillanyozólag hat a díszes társaságra és egymásután hagyják ott a biliárdasztalokat, a kényelmes, díszes diványokat. A spanyol lélek veszesületett kasztíliai büszkesége azonnal megnyilatkozik, bizonyos óvatossággal párosulva.

Mert tény az, hogy a spanyol nacionalizmust Mexico Cityben jelenleg éppen az a titokzatosság élesztgeti, amely a felfedezőnek sírját veszi körül. Ez a büszkeség, ez a nacionalista büszkeség a mult emlékein táplálkozik és siratja a sivár, az ő szempontjából sivár jelent, mialatt bizakodik a jövőben. A modern eszmék által sarokba szorított spanyol nemesek a mult emlékein pihenik ki a fájdalmaikat az elkobozott haciendakért, birtokaikért.

"Alig egynehányan tudjuk," mondja az egyik, "és szigorú titoktartásra vagyunk kötelezve. A nemzeti gyűlölet ma feltétlenül megszentelténte a történelem egyik legnagyobb alakjának emlékét. Azonban az aztec forradalmi szellem lángja mintha már kialvóban lenne. És ha kialszik, akkor érkezik el az ideje annak, hogy a nagy hódító holttestét kivegyék a mai rejtekhelyéről és méltó helyre helyezzük, a főváros hatalmas katedrálisában."

Azonban hát az ilyen titoktartási kötelezést sokszor bizony nem tartják be. És már meg is indultak a híresztelések. És ezek a híresztelések odamutatnak a Názáreti Jézus Kórház köbél készült lépcsőházához. A művészeti és műemlékek, miniszteriumában is meg vannak arról győződve, hogy Hernando Cortez holttestét tényleg a lépcsőház alatt készített kriptá takarja. Jorge Enciso felügyelő szerint ez a kórház nemesak legregibb középülete Mexicóban, hanem egyben a leglogikusabb hely is arra, hogy Cortez kriptáját takarja.

A kórház, a vele összeépített és a Szeplőtlen Fogantatásáról elnevezett székelyházzal együtt egyike azoknak a kevészámú vallásos intézményeknek Mexicóban, amelyek magántulajdonban állanak. Maga Cortez alapította 1527-ben és az ő végrendeletéhez képest mind mai napig az örökösök igazgatják. Cortez annak idején a Montezuma királyllyal nyole esztendővel előzően lefolyt találkozásának emlékére emeltette. Hlyképen tehát a mexicói történelem egyik legfontosabb pillanatának emlékeztetőre épült.

Cortez annak idején spanyol világhuralomról álmodott. Ezt az álmot a történelem során bekövetkezett valóság alaposan felforgatta. Cortez lelkében a vallásosság a hazafiassággal és a hódítási vágygyal érvényesült. Egész lelkében spanyol volt és katolikus.

A kórház kápolnájában pislákoló örök-lámpa fénye ilyeténképen azt a lelki diadalt jelképezi, amelyet a kereszténység egy igaz Istene vívott ki Anachuac istenei ellen. És ennek a kórháznak ajtjai négyszáz esztendő óta mindenkor nyitva voltak a szegények és szenvedők előtt.

A kórház maga alacsony, ősi épület. Egy négyszögletet foglal el a város üzleti negyedében, még pedig annak legszegényebb részén. A földszintjét teljesen kiesi boltok, műhelyek foglalják el. Egyszerű vasból készült oldalkapuja a Calle José María Pino Suarezre néz. Arra az ut-

cára, amely keresztülvezet a városon és amelyen annak idején Montezuma fényes kíséretével elindult, hogy a vasba öltözött hódítókkal találkozzék.

A mai modern utca északi irányban a Palacio Nacional és a nagy katedrális előtt vonul el és belenyulik a Zocaloba, Mexico City legnagyobb és legfényesebb terébe. És az utca csak annyira fontos utcája volt az aztec fővárosnak akkor, amikor Montezuma, a szerencsétlen aztec király a hódítók elé vonult. Ez az utca vőlt az, amely elválasztotta egymástól a Teocallit, az aztekek legelső és legnagyobb templomát és a hatalmas, a gyönyörű királyi kastélyt.

Az utca ma azonban, különösen ott, ahol a régi kórház előtt elvonul, a régi idők fényét egyáltalán nem mutatja. Itt van főtanyája a mexicói

őket, rettenetes hosszúsága és nagysága somborroval, vagyis mexicói kalappal a fején. Ott mennek lovaikon a lovaskatonák, mennek tarkaságban az ősi régi és új modern fogatok. Mennek negy, demokratikus tömegben az autómobilok, amelyek között az őeska Fordtól kezdve a legdrágább limuzinig minden gyártmány feltalálható.

Azonban abban a pillanatban, amint a vas oldalkapu bezárul a látogatók mögött és belépünk a virágos patiba, azonnal elfog az a hangulat, amely érezteti velünk, hogy ott vagyunk, ahol Hernando Cortez esontjai nyugosznak. Nagyszerű nyugvóhely a hódítónak addig, amíg a spanyol klub biliárdjátékosainak álmai nem teljesünek és Cortez holttestét át nem szállíthatják a katedrálisba. Az utca-zaja a vastag falakon egyáltalán át nem hatolhat. Nem hallatszik más, csak az ápoló nővérek tompított hangja, a szökőkút csobogása és vespernye idején a litánia éneke a gyógyuló betegek ajkain.

Ha igaz az, hogy Cortez esontjai ott nyugosznak a lépcsőház alatt, akkor immár másodizben nyughelye ez a hódítónak, akinek tetemei már nagy utakat tettek meg.

Cortez 1547 decemberében halt meg, a spanyolországi Sevilla közelében. A holttestét nagy ünnepek között a San Isidro kolostorban levő egyik hercegi kriptába temették el. Azonban a végrendelete úgy intézkedett, hogy Mexicóban temessék el. Így 1562-ben a fia, Don Martin rendeletére exhumálták. A végrendelet úgy intézkedett ugyan, hogy Coyohuacanban temessék el, ahol a hódítás után a lakhelye volt, a holttestet mégis a St. Francis kolostorba vitték, Tezucoba, ahol a leánya és az édesanyja, Dona Catalina Pizarro mellett temették el.

1629-ben újra exhumálták a esontjait. Néhány évvel később, Valley márkának, a leszármazottjának halála után a holttest őrizete a mexicói hatóságokra került és a fővárosba, a Szt. Ferenc székesegyházba vitték át.

"A ceremónia," mondja Pertiss erre vonatkozóan, "az eseménynek megfelelő pompával folyt le. Hatalmas vállásos és katonai körmenet formálódott, amelyet a mexicói érsek vezetett. Utánna jöttek az egyház és az állam nagy méltóságai, a különböző egyesületek küldöttségei zászlóik alatt, a különböző vallásos testvériségek. A koporsót fekete bársonytakaró fedte és a legfelsőbbbírósi bírái vitték vállukon. Mellettük mindkét oldalon egy-egy talpig vaspáncélba öltözött lovag lépkedett. Jobbról hófehér zászlót vittek, rajta a kasztíliai címerrel, míg balról fekete volt a zászló, ráhímezve a Cortez család címerével. A koporsó mögött jött az alkirály és a spanyol lovagok fényes sora, míg a sört katonaság zárta be."

1794-ben, ki nem derített okból a holttestet a Jesus Nazareno kórházba szállították. Ott kristálykoporsóban a kápolnába helyezték, följé emlékművet emeltek.

1823-ban a forradalmi szellem izzott a spanyolok ellen és ekkor arra esküdtek össze, hogy szétszórják a szelnek a hódító hamvait. A kormány nem akart beavatkozni, mire a terv keresztülvitelét egész éjjel folytatott harc után a család tagjai akadályozták meg. A kristálykoporsót pedig elszállították, illetve elrejtették. És a spanyol klub tagjai jelentősen mosolyognak. Vajjon hol lehetnek a hódítónak hamvai?

Hernando Cortez spanyol volt és így csak természetes az, hogy a spanyolok rajonganak az emlékéért. A világ ítéllete azonban másképen hangzik Hernando Cortez felől. Ő volt az, aki a lehető legnagyobb kegyetlenséggel pusztította, rabolta, gyilkolta azt a népet, amelynek akkor, amikor Cortez az embereivel Mexikóba betört, már, évezredes kulturája volt.

Hernando Cortez, mint azt a történelem adatai tanusítják, nem annyira a felfedezési vágy, mint inkább az vezette, hogy a mexikói nagyszerű kineseknek, gazdagságnak birtokába jusson. A mexicói cityi spanyolok büszkék Hernando Cortezre, azonban érthető az is, hogy egyáltalán nem büszkék rá azok a szegény mexikói peonok, az aztekek szerencsétlen leszármazottjai, akik még mindig azt a jármot nyögik, amelyet Cortezék raktak a nyakukra.

cityi híres és annyira tipikus utcai árusoknak. Árulják a tortillákat, a banánát, olvasókat, lutri-jegyeket. Az után végtelen sorban állandó a mozgás. Mennek a nagy kétkerékű kocsi, a szarvaiknál összeláncolt ökrök által vontatva. Mennek a szamarak, hátukon cipelve a ketreche összeszorított esirkeket. Pueblo indián fiu hajtja

A kuruc költészet gyöngyszemeiből

A kölesdi harcon, a kölesdi harcon
Hej! én is ott voltam, elejének vágtam;
Elejének vágtam, középet bontottam;
Mint kaszá a fűvet, döntöttem, rontottam.

Mikor Balogh Ádám a kardját emelte
Sándor László akkor dandárt reávitte.
"Vedd fel, fiam, bátran németnek lövését,
Ne mutasd szivednek semmi röttenését,
Ne mutasd szivednek semmi röttenését!"

Mikor Balogh Ádám a kardját emelte:
Szekeres István is cserét vezetete.

"Rajta, rajta! rontasd rácsok sűrű rendét —
Hadd ne dulja gaz nép édes hazád földét!"

Az Sió berkéig lön nagy sivalkodás,
Fel Simontornyáig, sűrű, nagy roppanás.

Akkor Balogh Ádám indita több hadat:
Német is elvesztet, a rác is elszaladt.

"Haj, édes ezerm! Haj Somogyi Ádám! —
Most immár utánna, mindenütt az hátán!
Most immár utánna, mindenütt az hátán!"

Lovassa üldözte, — gyalogja üldözte,
Szegszárdig az mezőt vérvével öntözte.

Megégett Rácország, megmaradt három ház,
Elesett négyezer, megmaradt háromszáz.

Vai Szőrmétolvajok bámulatos trükkjei

Egymillió dollár értékű szőrmét lopdosnak össze New Yorkban évenként. — Hogyan esnek áldozatul a szőrmérablóknak kereskedők épügy, mint magánosok.

AKERESKEDELMI tolvajok, ahogyan azokat a tolvajokat hívják, akik kereskedelmi cikkekben utaznak, különösen szőrmére és selyemre fenik a fogukat. Ezekben nagy pénz van s könnyű rajtuk tuladni. John C. Scott, a Furriers Security Alliance nevű egyesületnek, a szőrmekereskedők és szücsök szervezetének üzletvezetője azt mondja, hogy magában New Yorkban fél millió dollár ára szőrmét lopnak el évente. Az ő becslése igen óvatos és tulkonzervatív.

Mások, szücsök, biztosítótársaságok, detektívek és maguk a tolvajok is azt állítják, hogy New Yorkban évente tolvajkézre kerülő szőrmék értéke legalább egy millió dollár. Ha tekintetbe vesszük a new yorki és jersey cityi kikötőkben és vasutállomásokon operáló szőrmétolvajok zsákmányát, könnyen elfogadhatjuk az egymillió becslést.

A szőrmétolvaj üzletnek a gerincét azok alkotják, akik mint orgazdák átveszik a lopott árut és tudnak rajtuk. Ezeknek az igazgatása alatt dolgoznak a betörő, truckrabló és a magános tolvajok. Ez a háromfajta szőrmétolvaj típus megszerzik a keresett szőrmét részükre szücsök műhelyébe, szőrmekereskedők üzletébe való betöréssel, szőrmét szállító truckok holdupolásával vagy értékes szőrméknek üzletekből, otthonokból való eltüntetésével.

Számos városban vannak képviselőik a new yorki orgazdának avégett, hogy a lopott szőrmét átdolgozzák és a legnagyobb biztonsággal eladják.

A szőrmétolvajok tulajrának mindenkinek az eszén. Hiába az éjjeli ór, hiába a burglar alarm készülék, hiába minden óvintézkedés, betörnek ők a szőrmearuházakba, vagy mindenüvé, ahol értékes szőrméket tartanak.

Sokkal nagyobb ügyességet, szellemességet, előrelátást, gyors elhatározást és merészséget követel azonban a szőrmétolvajlás, amit magános tolvaj alattomos módon hajít végre. —

A minap egy gazdag asszony, aki az exclusiv Riverside Driven lakik New Yorkban, telefonozott a szőrmekereskedőjének, hogy jöjjön, vegye át nyárára való hűtőháza tevére a szőrméit. Elmondotta, hogy a szőrméből készült bundáját még egyszer akarja használni, de a nyári szőrméit azt odaadja azonnal kitisztítás végett. Abban állapotok meg, hogy a téli szőrmékért a következő hétfőn küld a szücs.

Pénteken az asszony szobaleánya nagy pirulva bejelenti, hogy férjhez ment s otthagya a helyét. Sajnálja, hogy hirtelen kell távoznia, de a férje jó állást kapott Chicagóban, egybekellett hát kelniök és el kell utazniök azonnal. A nagyságának nem tetszett a dolog, de azért gratulált a szobaleánynak, sok boldogságot kívánt neki s megajándékozta 50 dollárral. Másnap ebéd után el is ment a szobaleány.

Hétfőn reggel 8 órakor csengetnek az ajtón. Az urnő új szobaleánya kimegy s ajtónyit. Egyenruhás ember jött a szőrmekereskedő cégtől a "nagysága szőrméért." A leány bejelenti a cég emberét. Az óvatos urnő maga elé hivatva, jól megnézte, megállapította, hogy a cég egyenruhája van rajta s kezében van a cég nyugtakönyve.

"Adjon ám nyugtát a szőrmék átvételére vonatkozóan" — mondotta az urnő.

"Természetesen, — válaszolta a kocsis, — hány darabot tetszik átadni?"

A szobaleány kihozta az urnője 4,000 dol-

láros bundáját, az 1,000 dolláros rövid mókuskabátját, a 3,000 dolláros esti szőrmédolmányt, a 600 dolláros értékű silver fox szőrméjét, még több kisebb szőrméjét. Az egyenruhás ember átvette, pontos nyugtát adott róluk a cég nevének aláírásával és elvitte a 8,000 dollár értékű holmit.

Csakhamar ismét csengettek a gazdag asszony otthonának ajtaján. A csengető a szőrmekereskedő cégnek egyenruhás embere volt, a cég teherkocsijával érkezett a szőrmékért. A szobaleány kitisztolta avval, hogy urnője már egy másik egyenruhás embernek átadta a szőrméket.

"Valami tévedésnek kellett történnie," — jegyezte meg a cég igazi alkalmazottja. — Jött

Az egyenruhás szőrmehamosnak nem nehéz elvinni az urnők drága szőrmekészleteit.

Elismervényt ad a szőrmehamos a rabított szőrmék átvételéről.

méket a korán jelentkezőnek. Elment hát a szőrmékért és elérte célját a legnagyobb könnyűséggel.

A tolvaj még ma sem került kézre, természetesen a szőrméknek sincs nyomuk.

Kisebb áldozatokat még könnyebben rabolnak meg az ilyen szőrmétolvajok. Bejuttatják egyik leánycimborájukat valamelyik department storeba, amely szőrmékkel is kereskedik. Ez a leány megszerzi a cég könyveiből azoknak a névsorát és lakáscímét, akik szőrmét vásároítottak s a szőrmét nyárra hűtőházban szokták elhelyezni. A bűntársai felszerelik magukat a cég kocsisának egyenruhájával, nyugtakönyvével s azután elmennek a szőrméért. Rendszerint meglesik, hogy az urnő mikor távozik hazulról.

Akkor aztán bemennek és a házban találják férjéről, gyermekéktől avval veszik át a szőrmét, hogy az urnő telefonált a cégnek előtte való nap, hogy küldjön a szőrméért. Ha a cseléd válaszol a csengetésükre, még írott meghagyást is mutatnak fel a szőrmék átvételére. Sok esetben persze nem tudják megkapni a szőrmét, de a legtöbb esetben sikerül azt kezük közé kaparintani az egyenruha és a nyugtakönyv révén.

De a nagy szücségek is áldozatul esnek a szőrmétolvajoknak.

Nemrég a legelőkelőbb new yorki szőrmecégek egyikének, — mondjuk a Blank cégnek fényes üzlete előtt ragyogó autó állott meg s elegáns, középkorú nő szállott ki belőle. Bement a cég szőrmelosztályába s ott a legszebb és legdrágább szőrméket kezdte felpróbálni. Elegáns nő volt, még elegánsabban öltözve, milliomos asszonynak vagy színművésznőnek látszott, a cég alkalmazottjai nem kételkedtek abban, hogy módjában van ezer meg ezer dolláros dolgokat vásárolnia.

Ki is választott néhány ezer dollár ára szőrmét.

"Küldjék kérem ki holnap a címre", — mondotta előkelően. — Névjegyet adott át, a melyen ez állott: Mrs. J. Baxter DeGrand, the Willows, Marksville, L. I.

Mrs. J. Baxter DeGrand nevét olvasta a cég minden másnap az újságokban. Előkelő society lady, aki híres jótékonyaságról, millióiról. Hogyne küldték volna el neki a megrendelt dolgokat.

A hónap elseje után beütközött a villám. Jött a számla Mrs. DeGrand címére, ment a levél Mrs. DeGrandtól, hogy ő egyáltalán nem rendelt 15,000 dollár ára szőrmét, nem volt szüksége egyáltalán semmire se.

Kiderült, hogy a vevő szőrmehamos volt, aki Mrs. DeGrandnak adta ki magát. Nem került meg se a 15,000 dollár ára szőrmé, se a szőrmehamos, aki átvette.

Számos más módja is van a szőrmétolvajlásnak. A rendőrség, a szőrmekereskedők és szücsök magádetektívjei nem tudnak a tolvajok eszén tulajrni. Zseniális trükkjeik olyan változatosak, hogy ámulatba ejtik a legvénebb detektíveket is. Ha ezt az inventív tehetséget törvényes dologra használnák fel, meggazdagodnának és nyugodtan, becsületesen élhetnének, de így előbb-utóbb fegyházba kerülnek, hacsak egy rablásnál, betörésnél, utonállásnál agyon nem lövik őket.

Európa legügyesebb szőrmétolvajjai Amerikában operálnak már. Ki kellene hozatni Európába legügyesebb detektívjeit is, ha sikeres harcot akar folytatni velük szemben a rendőrség. A szőrmé nagy értéket képvisel, de nem őrzik kellőképpen sem a raktárban, sem a vasúton, sem a szücsműhelyben, vagy a kereskedésben. Nem csoda, ha csábítja a gonosztevéket.

ABRAHAM LINCOLN

The Congressman

(Tenth Installment.)

HOPEFUL and cheerful as he ordinarily seemed, there was in Mr. Lincoln's disposition a strain of deep melancholy. This was not peculiar to him alone, for the pioneers as a race were somber rather than gay. Their lives had been passed for generations under the most trying physical conditions, near malaria-infested streams, and where they breathed the poison of decaying vegetation.

Insufficient shelter, storms, the cold of winter, savage enemies, and the cruel labor that killed off all but the hardiest of them, had at the same time killed the happy-go-lucky gaiety of an easier form of life. They were thoughtful, watchful, wary; capable indeed of wild merriment; but it has been said that although a pioneer might laugh, he could not easily be made to smile. Lincoln's mind was unusually sound and sane and normal. He had a cheerful, wholesome, sunny nature, yet he had inherited the strongest traits of the pioneers, and there was in him, moreover, much of the poet, with a poet's great capacity for joy and pain.

It is not strange that as he developed into manhood, especially when his deeper nature began to feel the stirrings of ambition and of love, these seasons of depression and gloom came upon him with overwhelming force.

During his childhood he had known few women, save his mother, and that kind, God-fearing woman his step-mother, who did so much to make his childhood hopeful and happy. No man ever honored women more truly than did Abraham Lincoln; while all the qualities that caused men to like him—his strength, his ambition, his kindness—served equally to make him a favorite with them.

In the years of his young manhood three women greatly occupied his thoughts. The first was the slender, fair-haired Ann Rutledge, whom he very likely saw for the first time as she stood with the group of mocking people on the river-bank, near her father's mill, the day Lincoln's flatboat stuck on the dam at New Salem. It was her death, two years before he went to live at Springfield, that brought on the first attack of melancholy of which we know, causing him such deep grief that for a time his friends feared his sorrow might drive him insane.

Another friend was Mary Owens, a Kentucky girl, very different from the gentle, blue-eyed Ann Rutledge, but worthy in every way of a man's affections. She had visited her sister in New Salem several years before, and Lincoln remembered her as a tall, handsome, well-educated young woman, who could be serious as well as gay, and who was considered wealthy. In the autumn of 1836, her sister, Mrs. Able, then about to start to Kentucky, jokingly offered to bring Mary back if Lincoln would promise to marry her. He, also in jest, agreed to do so.

Much to his astonishment, he learned a few months later, that she had actually returned with Mrs. Able, and his sensitive conscience made him feel that the jest had turned into real earnest, and that he was in duty bound to keep his promise if she wished him to do so. They had both changed since they last met; neither proved quite pleasing to the other, yet an odd sort of courtship was kept up, until, some time after Lincoln went to live in Springfield, Miss Owens put an end to the affair by refusing him courteously but firmly. Meantime he lived through much unhappiness and uncertainty of spirit, and made up his mind "never again to think of marrying"; a resolution which he kept—until another Kentucky girl drove it from his thoughts.

Springfield had by this time become very lively and enterprising. There was a deal of "flourishing around in carriages," as Lincoln wrote Miss Owens, and business and politics and society all played an active part in the life of the little town. The meetings of the legislature brought to the new capital a group of young men of unusual talent and ability. There was friendly rivalry between them, and party disputes ran high, but social good-humor prevailed, and the presence of these brilliant young people, later to become famous Presidential candidates, cabinet ministers, senators, congressmen, orators, and battle heroes, lent to the social gatherings of Springfield a zest rarely found in larger places.

Into the midst of this gaiety came Mary Todd of Kentucky, twenty-one years old, handsome, accomplished and witty—a dashing and fascinating figure in dress and conversation. She was the sister of Mrs. Ninian W. Edwards, whose husband was a prominent Whig member of the legislature—one of the "Long Nine," as these men were known. Their added height was said to be fifty-five feet, and they easily made up in influence what they lacked in numbers. Lincoln was the "tallest" of them all in body and in mind, and although as poor as a church mouse, was quite as welcome anywhere as the men who wore ruffled shirts and could carry gold watches. Miss Todd soon singled out and held the admiration of such of the Springfield beaux as pleased her somewhat wilful fancy, and Lincoln, being much at the Edwards house, found himself, almost before he knew it, entangled in a new love-affair.

(To be Continued)

A képviselő

(Tizedik folytatás.)

BARMENNYIRE reményteljesnek és jókedvűnek látszott is Lincoln normális körülmények közepette, természetében bizonyos melankóliára irányuló hajlam élt. De ez nemcsak rá vonatkozott, hanem az uttörőkre általában, akikben volt bizonyos komorságra irányuló hajlam. Nemzedékeken keresztül a legválságosabb körülmények közepette éltek le életüket, malária bacillusokkal elárasztott vidéken s bizonyos, hogy az életük sokszor ilymód is veszedelemben forgott.

Nem megfelelő otthon, viharok, a kemény tél, vad ellen-ségek s a nehéz munka, amely a kevésbé ellentállóképességgel rendelkezőket bizony megtörte, nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ezekben a lelkekben megőljön a vidámságot. Gondolkodó, óvatos, előrelátó emberek voltak s hányszor mondták, hogy az uttörőt ugyan meg lehet kacagtatni, de nehéz mosolyra bírni.

Lincoln elméje szokatlanul józan és rendes volt. Vidám, egészséges, napsugaras természete volt, viszont az uttörők legerősebb vonásait is örökölte s emellett nagyon sok volt benne a költőből is, a költő hajlama az örömeire és szenvedéseire.

Egyáltalában nem különös, hogy amikor férfivá fejlődött, különösen, amikor mélyebb természete a becsvágy és szerelem erejét kezdte érezni, a nyomottság és szomorúság hangulatai vajmi gyakran elfogták.

Gyermekkorában kevés nőt ismert, kivéve anyját s azt a kedves, istenfélő asszonyt, aki mostoha-anya volt, akinek olyan nagy része volt abban, hogy gyermekkorra reményteljes és boldog legyen. Soha talán férfi több őszinte tisztelettel nem viseltetett nők iránt, mint Abraham Lincoln, viszont mindazok a tulajdonságok — ereje, kedvessége, becsvágya — amelyek a férfiak szeretetét váltották ki iránta, megszerették őt a nők is.

Férfiasodása idején három nő foglalta el életét. Az első a gyöngéd természetű, világos haju Anna Rutledge volt, akit alkalmasint első ízben akkor látott, amikor Lincoln New Salem közelében a hajóval bajlódott s sokan nézték. A leány apja malomjából nézhetett ezt a jelenetet. Halála, amely két évvel Lincolnnak Springfieldbe való me- netele előtt történt, Abraham Lincolnban sok szomorúságot váltott ki. A melankóliája annyira elfogta, hogy barátai már attól tar-

tottak olykor, hogy meg fog örülni.

Egy másik barátnője Mary Owens volt, Kentucky-i leányzó, aki nagyon különbözött a gyöngéd, kék szemű, finom lelkű Anna Rutledgetől, de mindenképpen rászolgált azokra az érzelmekre, amelyeket Lincoln táplált iránta. Evekkel azelőtt New Salembe meglátogatta nővérét s Lincoln mint magas természetű, csinos, képzett nőre emlékezett rá, aki ép annyira tudott komoly lenni, mint vidám s akit gazdagnak ismertek. 1836. őszén, nővére, Mrs. Able, tréfásan azt mondta Lincolnnak (az asszony akkor ment látogatóba Kentuckyba), hogy Maryt visszahozza, ha Lincoln megígéri, hogy elveszi feleségül. Lincoln tréfásan beleegyezett ebbe.

Nagy meglepetésére hónapok múltán azt hallotta, hogy a nő csakugyan visszatért Mrs. Ableval és lelkiismerete arra kényszerítette, hogy most már, bármennyire tréfásan tette is ígéretét a házasságra vonatkozólag, azt komolyan kell venni, ha a nő is úgy akarja.

Springfield ebben az időtájjban már elexen és mozgalmas város volt. Az elevenség sokféleképpen nyilvánult meg s a kis város életében a politika, az üzlet és a társasélet fontos szerepet töltött be. A törvényhozó testület gyűlései egy csomó tehetség és nagyképzettségű fiatalembert hozott a városba. Barátságos verseny fejlődött ki közöttük s a pártvitatkozások sokszor rendkívül élénkek voltak, de a jó humor sohasem vesztett ki belőlük s ezek a fiatal emberek, akikből később elnökök, szenátorok, kongresszusi képviselők, ismert szónokok és háborús hősök lettek, olyan életet tudtak teremteni Springfielden, amelyhez hasonlóat vajmi kevés más városban lehetett tapasztalni. Ebbe a vidám környezetbe érkezett a huszonegy esztendő, csinos ötleter Mary Todd Kentuckyból, aki nagyszerűen tudott öltözködni és pompásan tudott társalogni. Nővére volt Mrs. Ninian W. Edwardsnak, akinek a férje a törvényhozó testületben nagy szerepet játszott: A "hosszu kilenc" sorába tartozott. Összesen ötvenöt láb magasak voltak s nagyságuk helyrehozta azt a hiányt, amelyet esetleg kis számuk okozott. Lincoln volt a legmagasabb az összesek között, testben és lélekben egyaránt kivált s habár olyan szegény volt, mint a templom egere, mégis olyan szívesen látták mindenütt, mint azokat, akiknek aranyórájuk volt. Miss Todd szépségével, öltettségével és bájjával természetesen kitűnt ebben a környezetben s miután Lincoln sokat tartózkodott Edwardsék otthonában, csak magától értetődő, hogy egy újabb szerelmi bonyodalom kellő központjába került.

(Folytatása következik.)

— Mondd meg az
— szolt a mester rem
gon — orvos vagy es
harmadik szemekkel
gokat is meglatsz, am
ember belé nem tekint
lokod ráncai közt la
szitól rettegek, am
azonban jogom van: me
őszintén, mi van a
Isten úgy segéljen me
ahogy az igazat mond

— Mester vesztél
gyermeked, de meg
halál karmai közt...
dotta a chirurgus...
ta, hogy ezzel a ma
menységű emberrel
mitsem ér a titkoly
a szív eludja viselni
ságot. Az orvos a kö
tője előtt állt. A me
akit az egész világ
bámul. Hozzá intézte
amelyek a szövegve
tott falak közt temp
tak az atyai szívre.

Ez az atya szerze
elt, az igazi nagyko
amelltt valósággal kí
pa közt, selymek és b
árnyékában, körülöte
lak, ezüst bálványok
edények. Az egyik sar
gántikus kristályhord
balakkal, a tenger, a
ség közelsége... Az
mesteregesen nevelt
lakott, a munka sz
a misztikus erő. E
talmis fekete állván
pergamenttekercs, a
szellem ezer tükördar
saját költeményei. Au
mények, amelyekből az
tor a népek eitáit
Mert az imperátor me
szonyban állt a meste
bár az sohasem volt

Fel
öröm

PÁLYTÁRS
ORON

A S Z O B O R

Irtta: SOMLYÓ ZOLTÁN

— Mondd meg az igazságot! — szólt a mester remegő hangon — orvos vagy és ezzel a harmadik szemeddél olyan dolgokat is meglátsz, amikbe más ember belé nem tekinthet. Homlokod ráncai közt látom azt, amitől rettegek, amit tudnom azonban jogom van: mondd meg őszintén, mi van a fiammal? Isten úgy segéljen meg téged, ahogy az igazat mondod!

— Mester veszélyben van a gyermeked, de még nincs a halál karmai közt... — dőgtá a chirurgus. — Jól tudta, hogy ezzel a márványkeménységű emberrel szemben mitsem ér a titkolódzás. Ez a szív el tudja viselni az igazságot. Az orvos a költök költője előtt állt. A mester előtt, akit az egész világ tisztel és bámul. Hozzá intézte a szavait, amelyek a szényeggel beagगतott falak közt tompán hullottak az atyai szivre.

Ez az atya szerzetes életet élt, az igazi nagyok életét, de amellel valósággal királyi pompa közt, selymek és bársonyok árnyékában, körülötte aranytalak, ezüst bálványok és onyx-edények. Az egyik sarokban gigantikus kristályhordó állt élő halakkal, a tenger, a végtelenség közelsége... Az alkóvban mesterségesen nevelt óriási póklakott, a munka színbóluja, a misztikus erő. Előtte, hatalmas fekete állványokon a pergamentekeres, a világító szellem ezer tükörcsüvege és a saját költeményei. Ama költemények, amelyekből az imperátor a népek citalni szokott. Mert az imperátor meghitt viszonyban állt a mesterrel, habár az sohasem volt hajlandó

ura dicsőségét hirdetni. Zárkózott életet élt, afféle embergyűlölő volt. A neje világ-szerzte híres szépség, az uralkodó feleségének palotahölgye volt, akivel ebben az időben éppen világkörüli uton szállt valahol a moszkvai télben. A mester a nejeben a gyönyörtadó szépséget imádta, a hus örök hatalmát, ami utolsó mámorál szolgált neki — a költészetén kívül. Am megvetette őt könnyelműségében, frivol bájaiban és feneketlen önzésében.

Még szolgát sem tartott a mester, senkit sem türt meg maga körül. De ennek dacára egyetlen porszem se ülepedett le a butorokra, annyira értett a tisztasághoz. Az ételeit maga főzte a saját izlése szerint és a vörös bársonyból készült burnusait is maga javíttatta. És a fiát is maga gondozta, őrizte. Most ott feküdt a beteg gyermek elnyulva a nyugágyon, brokát párnák között, arcán lázrózsákkal. Orrán és arcán tüzes lehelet áradt, pici kezeikéi, sápadt rózsaszírmok, fáradtan nyugodtak a takarón. Nagy füstölőből gyógyfűvek gáza szállt fel, földöntúli tisztá illat... Am mit ér mindez? A gyermek fantáziált, angyalokról és ördögökről beszélt és a mester megértette... Tudta, mit jelent ez.

— Köszönöm — mondta a chirurgusnak alig hallható tompa hangon. Mélyen beletekintett a gyermek bágyadt szemébe és megcsókolta forró száját. — És most távozhatsz...
— Az orvos kiment! Alakja mögött összecuszkodott a nehéz szőnyeg.

A mester az asztalához állt, hogy sötétedő lelkét a gondolatok hűvös, tarka kutjába merítse...

Megzavarták. A legelőkelőbb és legszebb hölgyek egyike lépett be hozzá. Minden egyes hízlekedő sava mögül gyönyörítas vágyakozás vigyorgott elő.

— Eljöttem hozzád, hogy megdicsőüljek!

Tarts magadnál, vagy keress el irgalmatlanul: egyképp édes lesz az nekem. Az areod minden álmomban megjelenik, úgy játszom vele, mint a labdával: a csipkém közé rejtem... Vajjon nem érdemellek meg, mester, aki örökké kíváncsi és őszinte vagyok hozzád!...

A mester ülve maradt karzékában. A bársony ráncokba omlott széles mellén, amikor most fölemelte a karját, elutasítón a gyermek felé mutatott:

— En is őszinte leszek hozzád. Még ha nem is haldokolna a gyermekem, haladéktalanul távoznod kellene. Mert e szobák levegője ama asszonyé, akit szabad akarattal magamnak választottam, akinek testét fölmarta első csókom... Am... meghal a gyermek. A gyermek halálán van! Hallod-e asszony! A gyermek, aki én vagyok! Ha én szent vagyok, a gyermek kétszeresen az! Távozz békében!

Az asszony szája ijedtében távra maradt. A haldoklás jelenléte utálatot ébresztett hű testében. Tágramerredt szemekkel bámult a füstölő alá. Majd reszkető alakja kiegyenesedett, mintegy valamely pervers élvezettől és a következő pillan-

ban njra édesen, simulékonnyan, mint a csuszó vipera, alázatosan hízlekedő koldulással kezdte:

— A te asszonyod!... szégyen mester... Ó már nem szeretőd néked és már nem anyja gyermekednek... Nem törődik veletek...

Erre már a mester is felkelt ültéből és nyugodt szigorúsággal csupán ennyit mondott:

— Az a mi dolgunk. De most takarodj!

Odakint már leáldozóban volt a nap, utolsó sugaraival még végigcsókolta a földet; de ilyenkor már a homály-leseleldők a falak tövében és alatomosan kuszák elő árnyék formájában a szögletek és zugok mélyeiből. A mester rendbe rakta az asztalát, megmosta a kezét és odaült a gyermek mellé. A lélekzetét leste és a kis arc minden rezzenését feszülten figyelte, hogy emlékeztőbe véssé.

A esőndet lödögös, fegyverzörgés, ember zaj törte meg. Mit jelentsen ez ebben az órában itt, a háza előtt! Már nyílik is az ajtó, a függöny szétcsapódik és a költő színe előtá megjelennek szigorú, fegyveres férfiak: az imperátor shirreji. Mit jelentsen ez!

Egyikük előre lépett: — Mester, az imperátor parancsára velünk kell jönnöd! A foglyunk vagy!

A mester szemrebbenés nélkül kérdezte:

— Mi a bűnöm?
— Azt neked kell tudnod! Ha nem tudnád, majd meghalod!

A kökeménységű arc egyetlen izma sem mozdul. Már tudja mi történt. Legutóbb védelmébe vette a tudomány embereit, akik új igazságokat hirdettek s ezért a börtönbe kerültek... Mintha égi fényből öntött korona ékeskednék a fején, olyan méltósággal emelkedett fel a nyugágy mellől. Körültekintett, majd végtelen gyengéd óvatossággal ülebe vette a párnák közt a gyermeket és előrelépett:

— Ennek a gyermeknek kivílem senkije sincs. És halálán van. Tehát magammal viszem. Induljunk!

Elindultak, elől a mester, lovasorségtől körülveve, karján a gyermekkel, mintha a szentséget vinné.

Az imperátor pfortója elé érnek, a "tiz megkoszorozott" terére, ahol a nagyok szobrai állanak félkörben, az utolsóknak meg csupán magas vörös márvány talapzata, a mester leendő szobrára várva... Ez előtt megáll a mester. Mit bánja ő az uralkodót, mit a shirreket: a mellén utolsót hörög a gyermek. Magasan az ég felé emeli a kezét, majd lezárja a két kis megüvegesedett szemét.

Azután biztos mozdulattal felhág az üres talapzatra, a halott gyermeket a magasba emeli és a hangja harsogva száll a palota ablakai felé:

— Ide nézz imperátor, ilyenek a te azobraid!

A palota ablakai elsötétülnek.

Sötét homály borul a menetre, amely a börtönök irányába halad...

Felajánlotta nekik a szolgálatát, azok örömmel s nagy fizetéssel alkalmazták.

képei alapján lehet több napi fáradságos mérések alapján megállapítani. De a hatóság székhelye távol van, sokszor több napi járásnyira. Az bevezeti könyveibe és térképeibe a neki bejelentett adatokat. Nem kutatja s nem is kutathatja, hogy az új foglaló nem-e már létező s régibb jogositmányokra akar szerezni új jogot. Még nálunk a kicsi területű a brudbányai bányakapitányságnál is megtörtént, hogy egy esztendő alatt huszezer új foglalást (szabadkutatást) jelentettek be. Ezt lehetlenség mind felmérni. A hatóságnak meg kellett elégednie azzal, ha vitás kérdések felmerülése alkalmával szolgáltat igazságot. Ily esetekben kiutazik térképeivel együtt a helyszínére, ott felméréseket csinál s megállapítja, hogy valamely területen kicsoda az első foglaló, kicsoda jelentett be legelőször bányajogot.

Puskás esetében is így történt. Egy londoni társaság már évekket előbb nagy kiterjedésű területeket szerzett, azoknak egy részét munkáltatta, a többivel nem törődött. Emberei maguk sem tudták pontosan, meddig tart az ő határuk. De a Puskás bányájának gazdagsága felkeltette az érdeklődésüket. Elmentek a bányahatósághoz, átvizsgálták annak térképeit és nyilvántartási könyveit s rájöttek, hogy ez a kivánaos bánya az ő jogos területükön fekszik. Puskás is átvizsgálta a bányahatóság adatait s úgy látta, hogy ellenfeleinek valószínűleg igazuk van. A pert tehát alkalmasint el fogja yeszíteni.

Meg akarta most már menteni a veszett fejének legalább a nyelét. Elhatározta, hogy Londonba utazik s felajánlja a tulajdonosoknak a kiegyezést. Mert hát a per mégis csak per, kimenetele sokszor bizonytalan, talán hajlani fognak egy méltányos kiegyezésre.

Közvetlenül elutazása előtt azonban történt valami.

Tavaszi volt, ép következtek a husvétii ünnepek, mikor Puskás egyik értelmesebb munkása pár napi

Hogyan nevelhet az írógép zongoraművészt?

(Folyt. a 3-ik oldalról.)

kozott s így rendes napi munkáját is valami művészi légkör varázsa vonta be. Csak remekbe készült régi munkákra kell gondolnunk és a nürnbergi mesterdalnokokra, akiknek dalokat kellett írni ahhoz, hogy segédkeiből saját üzleti mesterségükben mesterekké lehessenek. O'Connor esete; világosan, kivételes. Az ő célja a zene volt s a gépirás merőben eszköz művészi céljának megvalósítására. De az ő esete példa arra, hogy még manapság is található a hivatalnok, a munkás, akárki időt arra, hogy új, szebb karriert fusson be, vagy, hogy legalább is a jelen pályafutásában nagyobb eredményeket érjen el. A modern kor egyik legnagyobb átka a specializálódás. Mindenki csak a saját szakmájának szűk kanuráját ismeri, de annak falain túl át nem lát ki a nagy, végtelen világra. A munka ma korlátolt, a kedély kényszerűbbönya s ezért csenevészdedik el benne az emberi lélek. A gépiró, a hivatalnok, a munkás csak munkájának végét lesi, de nem

azért, hogy azután lelkét valóban felüldítse, hanem hogy üres, léha szórakozásokban, merő időöltésekben, vagy testileg és erkölcsileg romboló mulatozásokban merüljön el. Pedig a munkáját csak az végezheti el igazán, aki egyrészt szereti a munkáját s másrészt rendes munkáján kívül még egyébhez is ért. Mert csak a sokoldalúan képzett értelem képes kezdeményezésre, képes egyébre is, mint elvégezni olyan dolgot, amit megfelelő gép helyette éppen olyan jól el tudna végezni. A munka célját, összefüggését mások munkájával, csak műveltséggel tudjuk átlátni. Természetesen amellett sem adhatunk jobb tanácsot a kezdő hivatalnoknak, vagy munkásnak, hogy előbb a saját munkájának és hivatásának legyen igazi szakértője. A minden tudás, amely azonban semmire sem ért igazán, épp oly veszedelmes, mint a teljes tudatlanság. De amikor már a kezdő érzi, hogy tökéletesen végez el minden munkát, amit csak munkaadója adhat neki, akkor

kezdjen hozzá valami más tárgy megtanulásához is. Kezdheti akár nyelvek megtanulásával, valamelyik világnyelvnek, a németnek, a franciának, a spanyolnak elsajátításával. Szokássá teheti, hogy hetenkint néhány órát a szépirodalom remekeinek olvasásával tölti el. Ha szereti a zenét, úgy tanuljon valamiféle hangszert és vaudevilleok helyett járjon művészi koncertekre és operaelőadásokra. Ha tudományos kérdések érdeklik, úgy ne elégedjék meg tisztára a napilapok, vagy a folyóiratok felületes cikkeinek olvasásával, hanem mélyedjen el legalább is szakmunkák elemi részeiben. Egyáltalán igyekezzék felvilágosítást nyerni arról, hogy mi történik körülötte s hogy az, a mi ma történik milyen elmúlt eseményeknek és teljesítményeknek eredménye.

S elsősorban azt kell szem előtt tartanunk, hogy "a nincs időm" mindig csak a lusta ember kifogása.

A SZERELEM

(Folyt. a 4-ik oldalról)

En... én... (Főlemeli a Browningot.)

Olga (felsikolt, egy pillanatra a gróf elé ugrik, takarja, az viszont a nőt akarja védeni.)

ÖT GYÖNYÖRŰ MAGYAR DAL
ZONGORÁRA ÉS ENKRE (vagy hegedőre.)

Darudár, ha elcsúszol délel 50c
Valahol a cigány muzsiká... 50c
Hazudik a muzsikás... 50c
Nem én lettem hülsen hozzád 50c
A Vén Cigány... 50c
Mind az öt dal együttesen rendelve \$2.50. Rendeléshez Money Order és 25c portó mellékelendő.
Ugyanez az öt dal megjelent önműködő zongorához (Player Piano) való szöveges hengeren is (Word-Roll). Egy-egy henger ára \$1.00
Az öt henger szöveges rendelve \$4.50
Kérje teljes kotta, lemez és henger árjegyzékünket!

Minden magyar és külföldi kotta raktáron!

BARD FERENC ÉS FIA FIAKJA
KEREKES BROS.
Amerika legnagyobb magyar könyvkereskedője

208 East 96th St., New York City, N.Y.

Szemper: Ne védjél őt! Igen! Hát most is... őt!... Őt!... végig! Halál! Te!... Te!... Akkor hát nem bánom... legyél te az a nő... a nő... (A nő felé ront felhúzott fegyverrel. Az áll erősen, farkasszemet néz vele. Szemper megáll, leereszti a kezét: Hát... hát... annyira szereted... az életeden túl is... ezt... ezt nem tudtam... Bocsáss meg... Ezt nem tudtam... (Nem is dobja a szönyegre ejti a fegyvert. Hosszu, nagy csend.) És... és... most már azt se bánom, ha te engem... (A Browningra mutat.) Nekem most már az volna jobb... Gróf ur, én... én megköszönöm önnek, ha most ön kezébe venné a fegyvert... én... engem... Nekem ez volna a jobb... És

meg is érdemlem, mert... (Karosszékre roskad, sir.) Milyen aljas vagyok... milyen gyáva... milyen nagyon-nagyon nyomorult... (Hosszu, nagy csend.)
Olga (lassan közeledik hozzá): Adám! Én ezt tudtam... Nem tudtam, hogy te engem így... ennyire szeretsz...
Szemper: Nagyon... Szeretlek... Nem volna szabad így...
Olga: Adám... én... ha akarod... most már nálad maradok... becsületesen... (Szünet.)
Szemper: Te én nálam? (Lassan föltápászkodik a karosszékbe.) Nem lehet... Mi ketten többé... Azután, hogy fegy-

Polachek Zoltán
Tömeges, hites szabadalmi ügyvéd személyesen közeli magyar feltalálók ügyeit az Állami Szabadalmi Hivatalban a DIFTALANUL tanácsot ad.
Irjon iródnak ha INGYEN kérsz leírást. TALLALMÁNYA rajzát küldje meg ma

vert emeltem rád... Vagy nem tudom, mi történt. Értsd meg: meg akartalak ölni... Én embert ölni!... Ezt sem elfelejteti... Sem megbocsátani... Felejteni soha... Menj, menj... (Ujra a karosszékre zuhan.) Gróf ur... most én kérem, vigye őt! Nagyon szépen kérem: vigye, vigye! (A nőhöz:) És te menj, menj! Szabadíts meg... Menj Olga... Olga!

LEGUJABB!
Magyar Asszonyok Figyelmébe!
Ha érdeklődik hazai és amerikai kézimunkák iránt, úgy kérje nagy díjmentes árjegyzékemet. Bárkinek szívesen küldöm.
LOUIS KOHN,
Kézimunka, Stempelő Gyár és Női Divat Áruháza
811 So. Main St., Akron, O.

ÖRÖM

ha az óhonnak hírt hallanak amerikai rokonaitól, de

KÉTSZERES ÖRÖM

ha az amerikai rokonok pénzsegélyt is küldenek.

AZ AMERICAN UNION BANK LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSABBAN UTALJA ÁT A PÉNZT MAGYARORSZÁG BARMELY RÉSZÉBE.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézése.
HAJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti áron.
FELVILÁGOSÍTÁST ÉS TANÁCSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION BANK
Németh János, elnök.
Füüzlet: 10 East 22nd Street, a Bankpalotában.
Fiók: 1597 Second Avenue, Corner 3rd Street, NEW YORK.

szabadságot kért és kapott, hogy kissé felüldüljön s kirándulásokat tehessen a szomszédos vidékek ember nem lakta tájaira. Egyik kirándulásából magával hozott egy darab kőzetet, mely szerinte sokat ígért. Puskás éles pillantása azonnal észrevette, hogy a kő igen becses lelet. Annyira bizott ebben, hogy megse analizálta. Attól félt, hogy nagyon gazdag lesz aranyban s annak hire kél. Akkor pedig lefoglalják a területet, mire ő hazaérkezik. Magával vitte tehát a követ. De a kíváncsiság bántotta őt magát is. Megállapodott tehát utközben Salt Lake Cityben pár napra s megvizsgáltatta egy jónevű kemikussal a követ. Reményében nem csalatkozott, a kő csakugyan sok aranyat tartalmazott. Puskás abban a tudatban folytatta útját, hogy mikor haza tér, elfoglalja a szomszédos lakatlan völgyet s ott új bányászót kezd.

De hát ember tervez, Isten végez. Az ut New Yorkig hónapokat vett igénybe. A tárgyalások Londonban — noha eredménytelenül végződtek — szintén hónapokig tartottak. A tengeri ut ide és oda hasonlókép néhány heti időbe került. Mikor végül Puskás visszaérkezett Londonból New Yorkba: ott javában uralkodott a Keely-láz.

A NEW YORKI KEELY COMPANY ELNÖKE.

Pár hónappal előbb, mint ahogy Puskás Londonból visszaérkezett, egy Keely nevű feltaláló csodálatot keltő gépet mutatott be New York közönségének. A gépet nem kellett s látszat szerint nem is lehetett futtani. Villamos áram se szolgáltatva a hajtó erejét, egészen eltekintve attól, hogy abban az időben a villamos munka-gép nem volt még felfedezve. Keely nagy hókusz-pókuszok között elővett egy oly készüléket, mint a minő a katonazenekar dobja, arra rácsöppentett három csöpp vizet,

egyét fordított gépje csapján s annak elkezdtek forogni a kerekei. A társadalom legelőkelőbb emberei előtt történt a próba. Magas állású hivatalnokok, gazdag bankárok, tudósok, ujságtudósítók voltak jelen. Az embereknek a szája is nyitva maradt a csodálkozástól. Hiszen ha Keely gépéhez csakugyan nem kell fűtőanyag és azt három csöpp viz is mozgásba hozhatja, akkor hamarosan át fog alakulni az egész világ. Az emberi munka nagyrészt ingyen dolgozó gépek fogják elvégezni s beáll a paradicsomi állapot. S mikor aztán Keely kijelentette, hogy gépét még tökéletesíteni kell, ehez pénzre van szükség, s e célból részvénytársaságot akar alakítani: a legnagyobb pénzarisztokraták irták alá pár óra alatt az egész alapítókat. Építettek egy nagy gyárat s oda beültették Keelyt, hogy folytassa kísérleteit s állítsa elő a tökéletes gépet.

Igy állott a dolog, mikor Puskás Londonból megérkezett. Azonnal megkapta őt a felfedezés óriási jelentősége. Hiszen ez a gép talán meg fogja valósítani az ő élete célját is. Ha nem kell hozzá fűtőanyag, úgy az könnyebb is lesz minden más gépnél, a melynek magával kell cipelnie a fűtő szenet. S magában véve a repülőgép nélkül is a Keely gépe olyan eszköz lehet, mely megvalósíthatja az emberiség boldogítását. Elhatározta tehát, hogy meg fogja állapítani: mi ebben a dologban az igazság s e végből New Yorkban marad.

Mindenekelőtt részvényeket akart vásárolni a Keely Company-ban. De egyetlen egyet sem tudott szerezni. A kinek volt, az nem vált meg a magától. A fő részvényesek pedig az Astorok, Vanderbiltek, Gouldok voltak, akik a legnagyobb reményeket fűzték a vállalathoz. Ekkor Puskás legalább a gyárat akarta megvizsgálni. Oda azonban nem bocsátották be semmi kérésre. Keely ott teljesen elzárta magát s még a társaság tagjainak sem engedte meg a be-

A N I

Irtat

A TYJA szász nője...
A végken, komoly hákat, komoly fekete hordott és negyven egy fiatal diák tapogával nősült. Felesége ott volt vér volt, de mondhatatlan Kreol típusu, égető a megfontolt szász vezette a frigyok Anchen lett.

Anyját, aki a cs után kóbor osztott más fészek után nem kezett — és nem tett.

A szerelembe az a ges germán lelke vitt s Anchen sápadt felett, aki öt hat éves pompásan tudott számsjátékosan hidegen oltatékait idegen kezétől. Csak szép, szürke lobogott föl olykor-egygyedül volt huszárbajja kiüthetetlen szílyenkor szinte ölelkezveivel s kis szíven, veszedelmes örökség, rasztó tavaszi álmok sz.

Konfirmációkor, éves korában már fejtgas és érett volt atyjá tünepi muszlinruhájában hogy a jámbor fiatal mert rátekinteni, mikor leánykák között puhán csun, idejénél sokkal leperve az Ur asztala elé.

Öntudatlan érzékiség mely kis fejével elragá lemletes volt, mint a ka, akiről nem tudni mit hoz...

— Miben mesterkedt gint? — szólt nagyose mikor a megáldozás ut fogva hazaérkeztek s ut titokzatosan lepett a szemintha az Inkák kínos getné.

— Pszt, Anchen, fejét visszofordítva Anchen, aki keztyuját éppon letette, igaz mögötte.

Walden a vén butar lágossárga rekeszéből piros szíjjal összefogott her bőrcsákót kapart e grandezával nyújtottak.

— Bontsd ki, — zonyos kéjjel a gyermek egy perccig kissé ügyet totta ujjai között az nem tudta, mit kezdő nógatásra azonban meg rejtélyes sulyu zacskó galmában mindjárt el is.

S ahogy leejtette, to renés hallatszott, a zsa nyílt s a padlón sevelingelve sápadt, keresnyak gurultak szanaszra.

Apa és leány egymá Egy villanás, amelyben a két szem vetett lobokövetkező pillanathban kuporogtak mindkettő.

— Hílf, Anchen, — ta az öregedő néptanban bemocskolt ruhájá vesébe sem tekintélyt.

— Hílf doch! — ismet védelyes hívását, mert íróasztallal egymagában dugult.
Anchen, aki a part pelve épp a kemence me egy furlangosan odab szökevényét kihalászni tudatosan ezt a vállalkozte be s csak azután ja támogatására. Ünnepródott, jobbkarja kofekete, arca korához mé tőben pozitív volt, minivel lenne vénebb.
Atyja és leánya ap tek egymástól.

ANNCHEN

Irta: Telegdy Jenő

A TYJA szász néptanító volt a végeken, komoly fekete ruhákat, komoly fekete körszakált hordott és negyvenéves korában egy fiatal diák tapasztalatlanságával nősült. Felesége örménybe ojtott oláh vér volt, a fajkeveredés mondhatatlan szépségével. Kreol típusu, égető forróságától a megfontolt szász férfi esztétikáját vesztette s frigyök gyümölcse Annchen lett.

Anyját, aki a családi esemény után kóbor ösztönnel csakhamar más fészek után nézett, a gyermek nem ismerte, rá nem emlékezett — és nem is emlékezett.

A szerelmbe az atya mélyéges germán lelke vitte a túlsúlyt s Annchen sápadt fekete leányka lett, aki öt-hat éves korában már pompásan tudott számolni és sajtóságon hidegen óvta gyermekjatekait idegen kezek érintésétől. Csak szép, szürke szemében lobogott föl olykor-olykor, mikor egyedül volt huszárbábuival, anyja kiéheztelen szenvedelmé; ilyenkor szinte ölekezett kedvenceivel s kis szívén, mint valami veszedelmes örköség, édes és fázrasztó tavaszi almok szálltak át...

Konfirmációkor, tizenhárom éves korában már feltűnően magas és érett volt atyjától kapott ünnepi muszlinruhájában, úgy hogy a jámbor fiatal Pastor alig mert rátekinteni, mikor a süldőleánykák között puhán és karcsun, idejénél sokkal többet jelleme az Ur asztala elé járult.

Öntudatlan vérzékségekben, komoly kis fejével elragadó és félelmetes volt, mint a titkok titka, akiről nem tudni, mit visz és mit hoz...

— Miben mesterkedsz már megint? — szólt nagyosan apjára, mikor a megáldozás után karongva hazaértek s Walden oly titokzatosan lépett a sekretér elé, mintha az Inkák kinceit rejtegetné.

— Pszt, Annchen, — suttogta fejét visszafordítva az apa s Annchen, akj keztyűjét és kalapját éppen letette, izgatottan állt mögötte.

Walden a vén butor egyik világozásra rekeszéből egy élénkpiros szíjjal összefogott száju fehér bőrcsakót kapart elő s nagy grandezzával nyújtotta leányának.

— Bontsd ki, — biztatta bizonyos kéjjel a gyermeket, aki egy percig kissé ügyetlenül tartotta ujjai között az ajándékot s nem tudta, mit kezdjen vele. A nógatasra azonban megoldotta a rejtélyes, sulyu zacskócskát s izgalomban mindjárt el is ejtette.

S ahogy leejtette, tompa csörrenés hallatszott, a zsák szája kinyílt s a padlón selymesen csilingelve sápadt, kerekcsap arany gurultak szanaszét.

Apa és leány egymásra néztek. Egy villanás, amelyben ugyanaz a két szem vetett lobot — s a következő pillanatban a földön kuporogtak mindketten.

— Hüf, Annchen, — rikoitotta az öregedő néptanító a porban bemocskolt ruhájával legkevésbé sem tekintélyt ébresztően. — Hüf doch! — ismételte szenvedélyes hívását, mert a nehéz íróasztallal egymagában nem boldogult.

Annchen, aki a padlón térdelve épp a kemence mögül akart egy furfangosan odabújt sárga szőkevényt kihalszni, előbb céltudatosan ezt a vállalkozását fejezte be s csak azután ment atyja támogatására. Ünneplője elgyűrődött, jobbkarja koromtól lett fekete, arca korához mérten ijeszten pozitív volt, mintha husz évvel lenne vénebb.

Atyja és leánya alig különböztek egymástól.

— Megszámlálgatjuk, — mondta föltápáskodva, aggodalmasan Walden s a huszkoronásokat az asztalon álló fatányérba kezdte hullatni.

— Egy... kettő... három... — szürsölte a számokat ajksucorítva s göbös, hosszú ujjai görsösen szorongatták a drága darabokat.

— Csin... csin... csin... — felelgettek, amint egymásra pottyantak az aranyak s hangjuk kellemes és lágy volt, mint a nemes hurokon kipöngött skála...

Alig járt azonban Walden a huszonötödik körül, Annchen a felöltözött határozottságával egyszerűen csak az asztalon heverő aranyak közé kapott, szemében veszedelmes láng lobbant föl, úgy hogy maga Walden is megrémült tőle s ijedten hagyta abba a számlálást.

— A többit majd én, — kiáltotta a leány szinte hisztérikus akarattal s apját durván félrelökte. Orrcimpái tágultak, mintha az aranyak illata volna, vértelen fülecskéi furcsán kihegyeződtek s míg jobbójából — nyolctíz pénzt tartva apró markában — szaporán ejtegette hideg társai közé a csengő tallérokat, betelni alig tudván hallásuk édegherét muzsikájával, — balkeze möhön turkált a még leszámolatlan garmadák között...

Drága s e gyermekleányhoz illő ajándék volt ez a pénzeszacskó. Szépek voltak az aranyak s ördögien szép volt félelmetes kis gazdájuk.

Öt évvel később a sors még egyszer rámosolygott a száraz, megkopott Waldenre. Annchen, a szegény néptanító messze földön híres szépségű leánya nagy fénynyel kelt egybe a legzadagabb brassói civisek egyikének reményteljes fiával, Mallen Vilivel, aki ugyan se szép, se különösen finom lelkű nem volt, de hideg, tengerszin szemében néha szenvedelmes tűz gyulladt ki, amelyet mosolygó cinizmusával nem mindig tudott elleplezni. A leány megreszkedett ettől a szenvedelemtől, rokonnak érezte saját, borzasztó nyugtalanságával s kezét adta a feléje nyújtott keznek.

Azt hitték mindketten, hogy szívük szólalt meg s Annchen a még mindig fiatal Pastor s a büszkeségtől dagadó atya áldásával, szerény hozományát közt a konfirmációs szász arannyal könnyű lélekkel vonult be remélt boldogsága brassói otthonába.

Egy év múlva Walden nagyapa lett, két év múlva Mallenék brassói szalonját a gyász kék drapériájával vonták be; a fiatal halottak szomorú, fázrasztó kékjével, amely tompa és kegyetlen, mint a hideg üzletszerűség.

A ravatal kis koporsójában első osztályu szem öreges elszántasága lebegett, magasra emelt arcának vonalai erőseknek és családottaknak látszottak. Mély értelem sugárzott a sárga arccskán s valami oly keserű fájdalom, hogy aki nézte, önvádat kellett, hogy érezzen. Mit szenvedhetett e korán fölébredt lelkű kis élet? Mit tagadhattak meg tőle elmenetele előtt?

Az anya épp befejezte imáját s fölállott.

— Marie, gyujtsa meg, — parancsolta hidegen a ravatal mögött térdelő s azonnal fölegyenesedő öreg asszonynak, aki a pisilákolva kiaduló egyik gyertyát ismét föllobbantotta s kisírt, bánatos szemével, mikor a ravatal fölé hajlott, könnyei megint hullongani kezdtek.

— Edes drága kis Vilikém, — motyogta nagy bensőséggel s megsimogatta a halott sajtóságon elváltozott, hideg arcát.

— De ugyan, lelkem, dadikám, — nyugtatta meg az anya az öregasszonyt, — ő már Isten gyermeke, ne sirjon hát...

— De nézze, nagysága, hogy haragszik a szegényke, — panaszkodott fájdalmasan s egész teste remegett, — kér valamit, meglássa, nem lesz, nyugta odakint...

Annchen szíve megdobbant. Döbbenet nézett fiára, a kis halott azonban nem felelt. A gyertyalángok fénye hidegen játszott mozdulatlan arcával s az anyja csak az elmúlás egészégtelen törvényét látta rajta.

— Ugyan, Marie, bolondokat beszél, — szólt rá a keservesen siró asszonysra s könnyen felőlhajva, türelmetlenül, fázadt föl ment ki a ravatalos szobából. Hadd sirja ki magát az öreg.

A dajka egyedül maradt.

— Szivecském, drágám, itt van Dadi, Dadi van itt, — gügyögte a halott arcába a szegény asszony, szörnyű nyugtalanságában egészen a koporsóra borulva. — Mit adjon Dadi, mi kell Vilikének? Dadi adja, — kedveskedett úgy, mintha a fiut most is karjában tartaná s kerepelőt játszatna előtte.

S a kis halott szája mintha a szeretet közellétét érezné, még durcásabbá vált.

— Nem tudod már, minek örvendtem leginkább? — kérde ez a ferde szájacskó mély szemrehányással.

S Dadi kifacsart eszébe egyszerűen csak bejött a mennyei világozás.

A profik és az amatőrök

(Folyt. az 5-ik oldalról)

A tervezett új terem, mintegy 100 láb hosszú és 50 láb széles lesz színpaddal és az összes modern tornaszerekkel ellátva. A színpad mellett lesznek egyik oldalon az öltöző helyiségek, szerkamra, a másik oldalon pedig a zuhanyfürdő berendezés hideg és melegvizsapokkal. A tornaterem alatti helyiség ugyanolyan méretű, mint maga a terem s itt lesznek a játéktér, biliárd és poolasztalok, két kuglizópálya és a fűtőberendezés.

A tornaterem építési költsége körülbelül mintegy 20,000 dollár, melynek egy részét az Athléta Klub társadalmi akció útján szándékozik összehozni s ez minden valószínűség szerint sikerülni is fog.

Az érdeklődés máris olyan nagy, hogy hétről-hétre jelentkeznek új magyar egyesületek, mint magánosok, kik az építkezési költséghez való hozzájárulásukat jelentik be. Maguk a tagok pedig nagy téglaladási kampányt szerveztek s ilyenmódon igyekeznek az

építési alapot növelni. Ha készen lesz az új terem, akkor az Athléta Klubnak módjában lesz megvalósítani teljes programját, melynek legfontosabb pontja a gyermektestnevelés.

Minden magyar szülő nyugodtan küldheti majd a Klubba a gyermekét, hol azután a leg gondosabb szakember vezetés mellett izmos, munkabíró férfiakat fognak nevelni belőlük.

A Klub nemes intencióit legjobban bizonyítja az, hogy működő tagjait nemcsak hogy díjaztamul ellátja mindennemű felszereléssel, de azonkívül még tagsági díjakat is elengedi.

Rövid pár hónap alatt felépül majd az első amerikai magyar tornászotthon s ezzel az első lépés be lesz fejezve: a magyar indor sport méltó fedél alatt lesz. Utána következnek majd a második lépés, a szabadtéri athléta pályák, a magyar-sporttelep megteremtése.

Frank Imre.

— Oh, hogy eszembe nem jutott, — korbolta önmagát sirva, nevetve s öregesen, de fölélenkült mozdulattal fűgön tüpegett a sarokszekrényhez. Kinyitotta s egy fehér bőrcsakót vett elő, a melynek száját élénkpiros szíj fűzte össze.

A százaranyos erszény volt, a melyben Annchen gyermekkori aranyai csönögtek s amellyel Vilikét minden gyermekjátékánál jobban el lehetett csöndesíteni. Dadi ezt a zacskót szokta volt megcsörgetni a kicsinynek, ha nyugtáskodott s a gyermek az arany halk csilingelését mindig bizonyos fölényes derűtséggel, legényes-komolyan hallgatta s a birtokában lévőek elégedettségével szenderedett el.

Az öreg dajka frissen lépett a koporsóhoz.

— Itt-e, itt van, itt, Vilike, a szép, aranyos csönögő, böngő, halkai bogaracska, — dudolgotatott a fiucskának, úgy, mint tegnap és tegnapelőtt s reszkető kezével egyre rázogatta, zörgette a zacskót, hogy az aranyak csilingeljenek s álmot lopjanak a nyugtalan arcu halottra.

S a világozás változott-e, vagy az enyészet irt-e friss vonalakat a bucsuzó arca, a kis halott vonásai szemelláthatólag elnyugodtak s egy gyermek szende ártatlanságával csöndesedtek...

— Hála neked, jó Istenem, — fohászodott fel a dajka s megnyugtató, elomló sírásával mi-

dön még egy csókot adott kedvenceknek, a pénzeszacskót naív, szent áldozatkészéggel szépen odafekettette a halott összekulcsolt kezecskéi közé...

Észre sem vette, hogy e pillanatban őrjöge ismét belépett.

— Mit csinál, Dadi? — riadt rá Annchen a szípgőz vén asszonysra s kérdése hideg volt, mint a családi sírboltok kötömege.

— A csönögőt adtam oda neki... — tesszen nézni, hogy megnyugodott... — mondta féltéken s a szíve nevetett, mint aki nagy jót cselekedett még idejében.

Annchen az erszényre nézett, szürke szeme irtózáttal villant meg, büszke vonásain borzalmas kin játszott végig. Egy pillanatig most kérdőleg, gyilkolón meredt a szegény öregasszonysra, onnan érthetetlen vakmerő, halott kis fiára s aztán füléig elvörösödvé, maga sem tudván, miként, anyai keze egyszer csak elindult s a telt erszényt szentségtelenül elkapta a szemfedőről... Orrcimpái tágultak, mintha az aranyak illata lenne, vértelen fülecskéi furcsán kihegyeződtek, mint aki hangoztat hall...

— Pogányok szoktak pénzt adni halottaiknak, sziszegte fölindultan s a szeme szinte ilt...

... Kis halottjától ahogy elvette játékszerét, irgalmatlan mozdulatában benn volt a nagy ragadozók szgyene...

A tengerészetiügyi miniszterium hivatalos jelentése: "Rádió-összeköttetésünk a parttal kitűnően működik!"

Annabelle's Party Clothes

